

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

***Vadlīnijas paaugstinātas bīstamības objekta
Drošības pārskata
sagatavošanai un noformēšanai
(redakcija 01.2021)***

Rīga, 2021. gads

SATURS

1	Ievads	3
1.1	Vadlīniju mērķi, uzdevumi	3
1.2	Terminu skaidrojums	3
1.3	Lietotie un ieteicamie saīsinājumi un abreviatūras	4
2	Normatīvā bāze	6
2.1	SEVESO III direktīva	6
2.2	Nacionālie normatīvie akti	6
2.2.1	Drošības pārvaldība	7
2.2.2	Civilā aizsardzība	7
2.2.3	Ugunsdrošība	7
2.2.4	Vides aizsardzība	7
2.2.5	Darba aizsardzība	8
2.3	Uzņēmumam saistošo prasību identifikācija	8
2.3.1	Esošajiem uzņēmumiem	8
2.3.2	Saimnieciskās darbības iecerēm un jauniem uzņēmumiem	9
2.3.3	Paaugstinātas bīstamības objekta kategorijas noteikšana	10
3	Drošības pārskata izstrādes un izvērtēšanas procedūra	12
3.1	Iesaistītās puses un to atbildība	13
3.2	Iesniegums par bīstamajām vielām objektā	13
3.3	Drošības pārskata izstrāde un izvērtēšana	15
3.4	Drošības pārskata aktualizācija	16
4	Drošības pārskata struktūra un iekļaujamā informācija	17
4.1	Ieteicamā DP struktūra	17
4.2	Drošības pārskatam pievienojamie pielikumi	36
4.2.1	Papildus informācija objekta plāna sagatavošanai	38
4.2.2	Riska novērtējumā iekļaujamā informācija	38
5	Sadarbība ar ieinteresētajām pusēm	41
5.1	Sabiedrības informēšana	41
5.2	Teritorijas izmantošanas aprobežojumu noteikšana un ievērošana	41
5.3	Darbības ar potenciālajiem Domino efekta avāriju gadījumiem	42

1 IEVADS

1.1 Vadlīniju mērķi, uzdevumi

Mūsdienu sabiedrībā ir liels pieprasījums pēc dažādām ķīmiskajām vielām un produktiem, kas tiek lietoti gan rūpnieciskām vajadzībām, gan mājāsaimniecībās. Liela daļa no tām tiek klasificētas kā bīstamās ķīmiskās vielas, kurām piemīt dažāda veida bīstamās īpašības. Nepareiza vai nekontrolēta ķīmisko vielu apsaimniekošana ir novedusi pie vairākām lielām avārijām, kas ir radījušas lielus postījumus un prasījušas daudzu cilvēku dzīvības.

Lielu avāriju, kurās ir iesaistītas bīstamās ķīmiskās vielas, iespējamības mazināšanai Eiropas Savienībā un Latvijā ir izstrādāta virkne normatīvo aktu, kas reglamentē darbības ar bīstamajām ķīmiskajām vielām.

Vadlīnijas izstrādātas ar mērķi izskaidrot uzņēmumu atbildīgajām personām, kas nodarbojas ar bīstamo ķīmisko vielu ražošanu, pārstrādi, uzglabāšanu un pārkraušanu, normatīvās prasības, kas reglamentē šādu darbību rūpniecisko riska, kā ietekmē var izraisīties lielas avārijas, pārvaldību. Vadlīniju lietošana neatceļ nepieciešamību iepazīties un zināt uzņēmumam saistošo normatīvo aktu tekstu un prasības.

Vadlīnijas ietver norādes par šādu objektu klasifikāciju, lai noteiktu atbilstību A, B vai C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekta statusam civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošanas un īstenošanas normatīvo aktu izpratnē. Katrai bīstamības kategorijai LR normatīvajos aktos ir noteikts, kādi dokumenti tiek izstrādāti un iesniegti valsts pārraudzības institūcijās. A un B kategorijas paaugstinātas bīstamības objektiem ir izstrādātas atsevišķas vadlīnijas. Šīs vadlīnijas apraksta procedūru, kas jāievēro A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektiem, kuriem jāizstrādā drošības pārskati.

Vadlīnijas ietver terminu un definīciju skaidrojumu, normatīvo aktu prasību izskaidrojumu, procedūras izklāstu un rekomendācijas par prasīto dokumentu satura un tajos iekļaujamās informācijas atspoguļojumu. Atsevišķa vadlīniju sadaļa ir veltīta paaugstinātas bīstamības uzņēmumu komunikācijai ar ieinteresētajām pusēm, saistībā ar sabiedrības informēšanu par objekta bīstamību, teritorijas izmantošanas plānošanu un rīcībām Domino efekta avāriju iespējamības mazināšanai.

1.2 Terminu skaidrojums

atbildīgā persona – viena vai vairākas fiziskās vai juridiskās personas, kuras norīko objekta īpašnieks, valdītājs vai lietotājs un kuras pārvalda objektu vai iekārtu, ja tām ir tiesības pieņemt lēmumus par objekta vai iekārtas ekspluatācijas sākšanu, ekspluatāciju (tai skaitā tehnisko apkopi, atjaunošanu, pārbūvi vai citām izmaiņām ekspluatācijas gaitā) vai ekspluatācijas apturēšanu. *Pienākumu un atbildības sadalījums rūpniecisko avāriju pārvaldības jomā var būt noteikts rīkojumos, darba līgumos, amata aprakstos u.c. iekšējā dokumentācijā.*

rūpnieciska avārija – notikums, ko izraisa nekontrolējamas vai nekontrolētas norises tādu objektu ekspluatācijas laikā, uz kuriem attiecas šie noteikumi, piemēram, liela apjoma emisija, ugunsgrēks vai eksplozija, kas uzreiz vai pēc kāda laika pašā objektā vai ārpus tā nopietni apdraud cilvēku veselību vai vidi un kas saistīts ar vienu vai vairākām bīstamām vielām.

liela rūpnieciskā avārija – MK Noteikumu Nr. 131. kontekstā tiek uzskatīts identisks jēdzienam rūpnieciska avārija. Par lielām (rūpnieciskām) avārijām uzskatāmas, galvenokārt, tādas, kas atbilst Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr. 131 “Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi” 8. pielikumā norādītajiem kritērijiem.

Identificējot lielas rūpnieciskās avārijas objektā vēlams izvērtēt vienā kravas automašīnā, iekrāvējā, dzelzceļa vagonā esošās bīstamās vielas termisko sadalīšanos, lielākās uzpildes un noliešanas iekārtas un lielāko pārsūkņēšanas un savienojošo cauruļvadu pārrāvumu un dzelzceļa cisternas, autocisternas un bīstamo vielu uzglabāšanas spiedieniekārtas tvertnes vai rezervuāra (ar lielāko tilpumu, ar lielāko apvaļņoto laukumu) sabrukumu, vai lielu bojājumu.

blakusobjekts – objekts, kuram tā atrašanās dēļ cita objekta vai iekārtas tuvumā ir **paaugstināts** rūpnieciskās avārijas risks vai iespējamās smagākas rūpnieciskās avārijas sekas. *Jēdziens saistīts ar domino efekta avāriju risku. Blakusobjektus saistībā ar domino efekta avāriju iespējamību iedala – domino efekta avāriju izraisītajos objektos un domino efekta avārijā iesaistītajos objektos.*

Domino efekta avāriju izraisošais objekts – objekts, kura tehnoloģiskajās iekārtās potenciāli iespējamās lielas rūpnieciskās avārijas rezultātā (primārā avārija) var izraisīties tehnoloģisko iekārtu avārija (sekundārā avārija) blakusobjektos.

Domino efekta avārijā iesaistītais objekts – ir objekts, kurā blakusobjektā notikusi primārā domino efekta avārija izraisa objekta tehnoloģisko iekārtu sekundāro avāriju.

Tālākais avāriju seku iedarbības attālums – sekas, kas aprēķinātas tādām riska scenārijiem, kura realizācijas gadījumā, pie nelabvēlīgākajiem avārijas attīstības apstākļiem, avāriju kaitīgās iedarbības sekas var izplatīties vistālāk.

Avāriju kaitīgā iedarbība – MK Noteikumu Nr. 131. kontekstā par avāriju kaitīgās iedarbības zemāko robežvērtību tiek pieņemta cilvēku 1 % letalitāte (pirmā upura līmenis), ko var izraisīt siltuma starojums, pārspiediens un toksiskās vielas doza.

Sliktākais avārijas scenārijs – scenārijs, kura realizācijas gadījumā ir iespējams lielākais apdraudēto cilvēku skaits. Sliktākajam scenārijam ir raksturīgi pieņemt visu avārijas seku ietekmējošo faktoru “sliktākās” vērtības vai nosacījumus. Biežāk par sliktāko scenāriju pieņem avāriju ar vislielākajām kaitīgās iedarbības zonām.

1.3 Lietotie un ieteicamie saīsinājumi un abreviatūras

EK – Eiropas Kopiena, EEK – Eiropas Ekonomikas kopiena, ES – Eiropas Savienība

CA plāns – civilās aizsardzības plāns

CAS – abreviatūra angļiski no *Chemical Abstract Services*

IUPAC – abreviatūra angļiski no *International Union of Pure and Applied Chemistry*

LR – Latvijas Republika

RVP – Reģionālā vides pārvalde

VPVB – Vides pārraudzības valsts birojs

VUGD – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

VVD – Valsts vides dienests

VDI – Valsts darba inspekcija

PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

MK – Ministru kabinets

DP – Drošības pārskats

TDPS – Tehnoloģiskā drošu pārvaldības sistēma

RANP – rūpniecisko avāriju novēršanas programma

REACH – abreviatūra angļiski no *Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals*

2 **NORMATĪVĀ BĀZE**

Uzņēmumiem, kas nodarbojas vai plāno veikt darbības ar bīstamajām ķīmiskajām vielām ir jāpārziņina plašs ES un Latvijas normatīvo aktu spektrs. Darbībām ar bīstamām ķīmiskām vielām saistošas ir prasības, ko nosaka normatīvi par:

- ķīmisko vielu klasifikāciju un marķēšanu;
- darba aizsardzību un bīstamajām iekārtām;
- ietekmes uz vidi novērtēšanu;
- prasībām, veicot piesārņojošās darbības ;
- prasībām, veicot darbības ar bīstamajām kravām objektā;
- specifiskiem vides aizsardzības jautājumiem, tai skaitā, atkritumu apsaimniekošanu, prasībām naftas bāzēm un tml.;
- ugunsdrošību;
- rūpniecisko avāriju riska pārvaldību;
- civilo aizsardzību;
- teritoriju attīstības plānošanu.

Ņemot vērā bīstamo ķīmisko vielu īpašības un to uzglabāšanas daudzumu objekta teritorijā, atbilstoši 2017. gada 19. septembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 563 "Paaugstinātas bīstamības objektu apzināšanas un noteikšanas, kā arī civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošanas un īstenošanas kārtība" (turpmāk MK noteikumi Nr. 563), uzņēmumus, kuri veic darbības ar bīstamām ķīmiskām vielām iedala 3 paaugstinātas bīstamības objektu kategorijās – A, B un C.

2.1 SEVESO III direktīva

Pirmā SEVESO direktīva (82/501/EEK) tika pieņemta 1982. gadā. Tās mērķis bija samazināt lielu rūpniecisko avāriju iespējamību un avārijas sekas radītā kaitējuma nozīmību. Pirmā SEVESO direktīva tika nosaukta Itālijas pilsētas Seveso vārdā, kurā 1976. gadā notika liela apjoma ķīmiska avārija. Pirmā SEVESO direktīva bija spēkā līdz 1996. gadam. 2000 gadu sākumā, Latvijai gatavojoties iestāties Eiropas Savienībā, Latvijas likumdošanā pakāpeniski tika adaptēti ES kopējie regulējošie dokumenti. SEVESO II (96/82/EK) direktīvas prasības Latvijas likumdošanā tika ieviestas ar MK Noteikumiem Nr. 259 (19.06.2001).

Savukārt SEVESO III direktīvu (2012/18/ES) apstiprināja 2012. gadā Jaunās direktīvas nepieciešamību noteica vairāki faktori:

- SEVESO II direktīvas mērķi kopumā bija sasniegti;
- Bija jāpielāgo Direktīvas prasības ar Savienības vielu un maisījumu klasifikācijas sistēmas izmaiņām;
- Bija jāadaptē jaunās (Seveso III) direktīvas prasības par informatīvā materiāla pieejamību "internetā" un DP un RANP publisko apspriešanu;
- SEVESO II direktīvā tika uzsākti un SEVESO III direktīvā nostiprināti aktīvās Tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēmas izveides un pilnveidošanas principi darbībām ar bīstamajām ķīmiskajām vielām un maisījumiem paaugstinātas bīstamības uzņēmumos.

2.2 Nacionālie normatīvie akti

Savukārt SEVESO III direktīvas prasības Latvijā ieviestas ar Ministru Kabineta 2016. gada 1. marta Noteikumiem Nr. 131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" (turpmāk MK noteikumi Nr. 131).

Paaugstinātas bīstamības objektiem ir saistošas arī citas normatīvo aktu prasības un vides, darba drošības, ugunsdrošības un citas jomas ir cieši saistītas ar drošības pārvaldību objektā. Tālākajās apakšnodaļās uzskaitīti būtiskākie normatīvie akti, kas bieži vien saistoši paaugstinātas bīstamības objektiem.

2.2.1 Drošības pārvaldība

- Teritorijas attīstības plānošanas likums ;
- Aizsargjoslu likums;
- MK Noteikumi Nr. 156. "Noteikumi par drošības konsultantu (padomnieku) norīkošanu, to profesionālo kvalifikāciju un darbību bīstamo kravu pārvadājumu jomā" (21.02.2006.);
- Likums Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību;
- MK Noteikumi Nr. 384 "Noteikumi par bīstamajām iekārtām" (07.11.2000.);
- MK Noteikumi Nr. 1320 "Noteikumi par bīstamo iekārtu reģistrāciju" (17.11.2009.);
- MK Noteikumi Nr. 113 "Kravas celtņu tehniskās uzraudzības kārtība" (09.02.2010.);
- MK Noteikumi Nr. 500 "Noteikumi par transportējamām spiedieniekārtām" (28.06.2011.);
- MK Noteikumi Nr. 138 "Noteikumi par katliekārtu tehnisko uzraudzību" (16.02.2010.);
- MK noteikumi Nr. 526 „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu”(09.12.2002.)
- MK Noteikumi Nr. 535 "Bīstamo iekārtu avāriju izmeklēšanas kārtība" (14.07.2008.).

2.2.2 Civilā aizsardzība

- Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums;
- MK Noteikumi Nr. 46 "Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts" (21.01.2021.);
- MK Noteikumi Nr. 716 Minimālās prasības obligātā civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam (05.12.2017.);
- MK Noteikumi Nr. 563 "Paaugstinātas bīstamības objektu apzināšanas un noteikšanas, kā arī civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošanas un īstenošanas kārtība" (19.09.2017.);

2.2.3 Ugunsdrošība

- Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums;
- MK Noteikumi Nr. 238 "Ugunsdrošības noteikumi" (19.04.2016.);

2.2.4 Vides aizsardzība

- Vides aizsardzības likums;
- Likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu";
- MK Noteikumi Nr.1082 "Kārtība, kādā piesakāmas A, B un C kategorijas piesārņojošas darbības un izsniedzamas atļaujas A un B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai";
- Ķīmisko vielu likums;
- MK noteikumiem Nr. 448 „Noteikumi par nepieciešamo izglītības līmeni personām, kuras veic uzņēmējdarbību ar ķīmiskajām vielām un ķīmiskajiem produktiem" (23.10.2001.);
- Atkritumu apsaimniekošanas likums.

2.2.5 Darba aizsardzība

- Darba aizsardzības likums;
- MK Noteikumi Nr. 749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" (10.08.2010.);
- MK Noteikumi Nr. 713 "Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptiecināšanas medicīnisko materiālu minimumu" (03.08.2010.);
- MK Noteikumi Nr. 950 "Nelaiemes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" (25.08.2009.);
- MK Noteikumi Nr. 219 "Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude" (10.03.2009.);
- MK Noteikumi Nr. 359 "Darba aizsardzības prasības darba vietās" (28.04.2009.);
- MK Noteikumi Nr. 660 "Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība" (02.10.2007.);
- MK Noteikumi Nr. 325 "Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās" (15.05.2007.);
- MK Noteikumi Nr. 99 "Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju" (08.02.2005.);
- MK Noteikumi Nr. 300 "Darba aizsardzības prasības darbā sprādzienbīstamā vidē" (10.06.2003.);
- MK Noteikumi Nr. 400 "Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā" (03.09.2002.);
- MK Noteikumi Nr. 372 "Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus" (20.08.2002.).

Veicot darbības ar bīstamām ķīmiskām vielām, jāņem vērā prasības, ko izvirza:

- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1272/2008 par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu, ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulas (EK) Nr. 1907/2006 – jo tā nosaka KLASIFIKĀCIJU;
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH) - jo tā nosaka DROŠĪBAS DATU LAPAS;

Tāpat ekspluatējot un attīstot objektu, jāņem vērā vispārīgie Teritoriju plānošanas normatīvie akti un pašvaldību saistošie noteikumi.

Par uzņēmumam saistošo normatīvo aktu prasību apzināšanu un ievērošanu atbild uzņēmuma vadītājs, vai tā nozīmētā persona. Uzņēmumam aktuālos normatīvos aktus var meklēt www.likumi.lv.

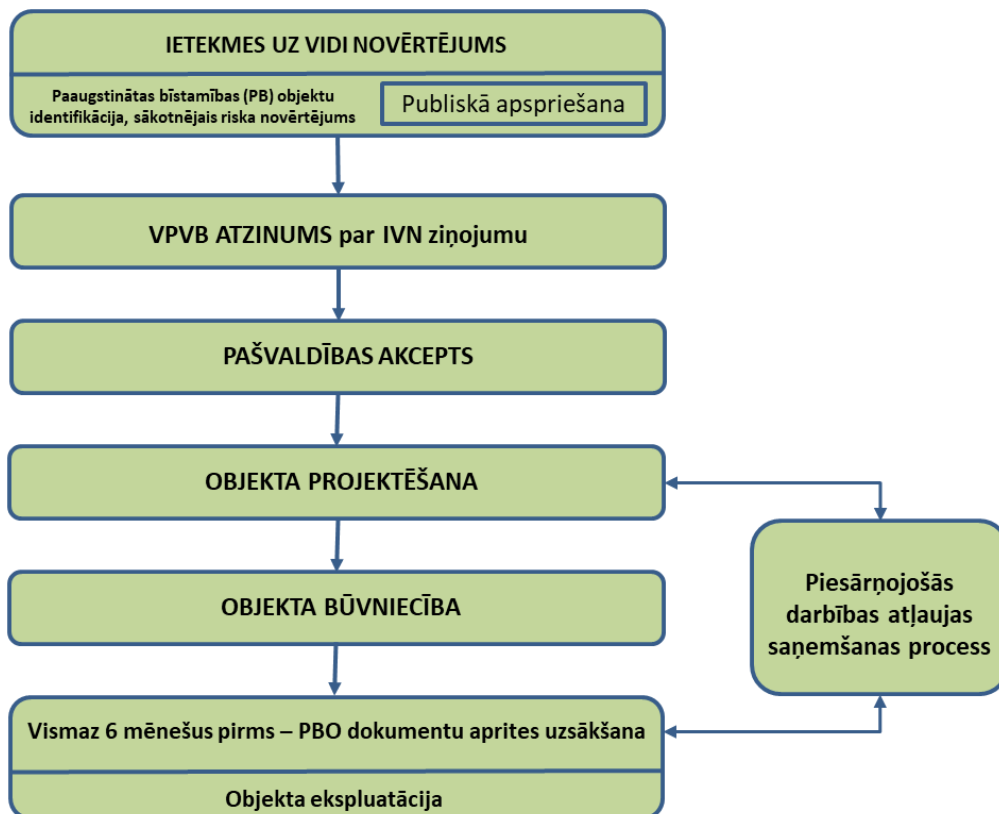
2.3 Uzņēmumam saistošo prasību identifikācija

2.3.1 Esošajiem uzņēmumiem

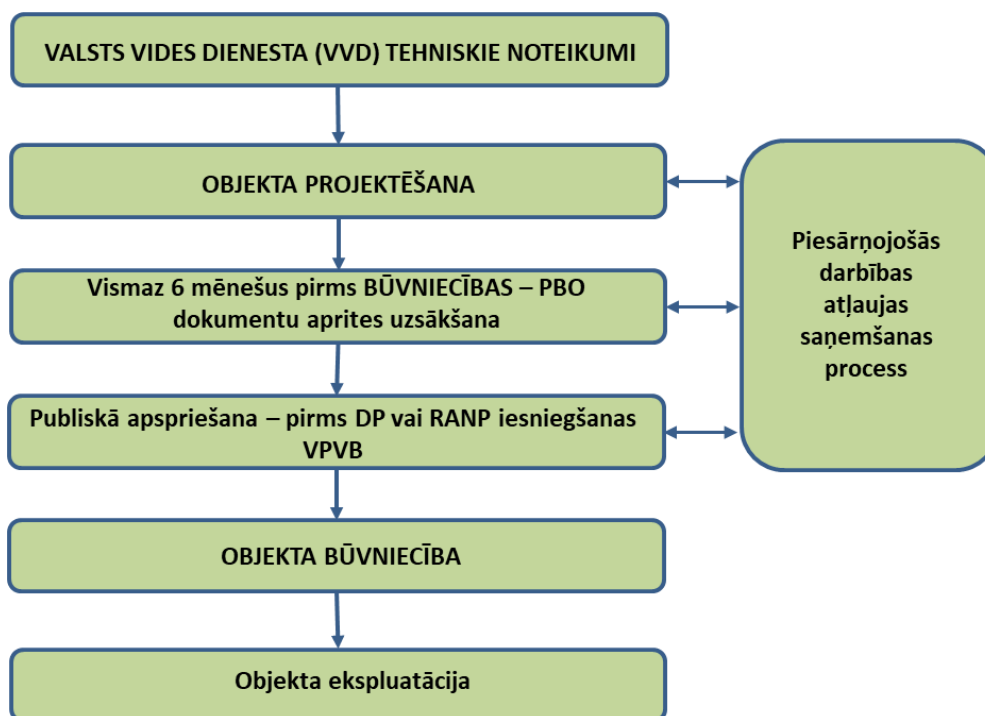
Uzņēmumiem, kas ir saņēmuši savai darbībai atbilstošu piesārņojošo darbību atļauju un jau strādā, ir jāpārlicinās, vai kādā no viņu pārvaldībā esošajiem objektiem bīstamo vielu daudzums, kas tur var vienlaicīgi uzglabāties, nepārsniedz kvalificējošo daudzumu, kā rezultātā objekts var tikt klasificēts par noteiktas kategorijas paaugstinātas bīstamības objektu.

2.3.2 Saimnieciskās darbības iecerēm un jauniem uzņēmumiem

- 1) Likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 4. pants nosaka ietekmes novērtējuma nepieciešamību, tai skaitā, ka ietekmes novērtējums ir nepieciešams paredzētajām darbībām, kurām var būt pārrobežu ietekme, kā arī šī likuma 11. pants, 1. un 2. pielikumā norādīti kritēriji, pēc kuriem nosakāmi objekti, kuriem veicami ietekmes uz vidi novērtējumi. Savukārt likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 20. pants nosaka paziņojumu sniegšanu un konsultāciju veikšanu attiecībā uz paredzētajām darbībām, kurām var būt pārrobežu ietekme. Tāpat likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" IV nodaļa "Ietekmes novērtējuma veikšanas kārtība" ietver publisko apspriešanu.
- 2) Saimnieciskās darbības iecerēm un jauniem uzņēmumiem jānorāda, vai ir izstrādāts projekts, un, ja tas ir izstrādāts, jānorāda uz kādiem ugunsdrošības, darba, vides un civilās aizsardzības normatīvajiem aktiem, kas saistīti ar avāriju riska pārvaldību, tas pamatots;
- 3) Saimnieciskās darbības iecerēm un jauniem uzņēmumiem jānorāda, vai ir izstrādāts objekta civilās aizsardzības plāns. Civilās aizsardzības plāns jāaskaņo ar VUGD.

2.1. attēls. Paaugstinātas bīstamības objektu (PBO) identifikācija, publiskā apspriešana un dokumentu aprites uzsākšana, ja tiek veikts IVN

2.2. attēls. Paaugstinātas bīstamības objektu (PBO) identifikācija, publiskā apspriešana un dokumentu aprites uzsākšana, ja IVN netiek veikts.

2.3.3 Paaugstinātas bīstamības objekta kategorijas noteikšana

Paaugstinātas bīstamības kategoriju nosaka pēc MK Noteikumos Nr. 563 norādītajiem kritērijiem.

A un B kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti, kuriem jāizstrādā drošības pārskats vai rūpniecisko avāriju novēršanas programma, tiek identificēti pēc bīstamo vielu daudzuma kritērijiem, kas norādīti MK noteikumi Nr. 131 1. pielikumā.

A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektiem (atbilstoši MK noteikumiem Nr. 131 – augstāka riska līmeņa objekti) Q kopējais ir vienāds vai lielāks par MK Noteikumu Nr. 131 1. pielikumā norādīto bīstamo vielu lielāko kvalificējošo daudzumu.

B kategorijas paaugstinātas bīstamības objektiem (atbilstoši MK noteikumiem Nr. 131 – zemāka riska līmeņa objekti) Q kopējais ir vienāds vai lielāks par MK Noteikumu Nr. 131 1. pielikumā norādīto bīstamo vielu mazāko kvalificējošo daudzumu, bet nesasniedz lielāko kvalificējošo daudzumu.

C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti tiek noteikti pēc MK Noteikumos Nr. 563 1. pielikumā norādītajiem bīstamo vielu kvalificējošiem daudzumiem, kas vienlaicīgi var atrasties objekta teritorijā.

Paaugstinātas bīstamības objektu sarakstu uztur un katru gadu aktualizē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests.

Atbilstoši MK Noteikumu Nr. 131 prasībām, A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektam ir:

- Jāiesniedz reģionālai vides pārvaldei iesniegums par bīstamajām vielām objektā;
- Jāizstrādā Drošības pārskats un jāiesniedz tas Vides pārraudzības valsts birojā izvērtēšanai;

- Jāizstrādā objekta Civilās aizsardzības plāns un tas jāiesniedz Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam;
- Jāsniedz informācija Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam Ārpus objekta civilās aizsardzības plāna izstrādei.

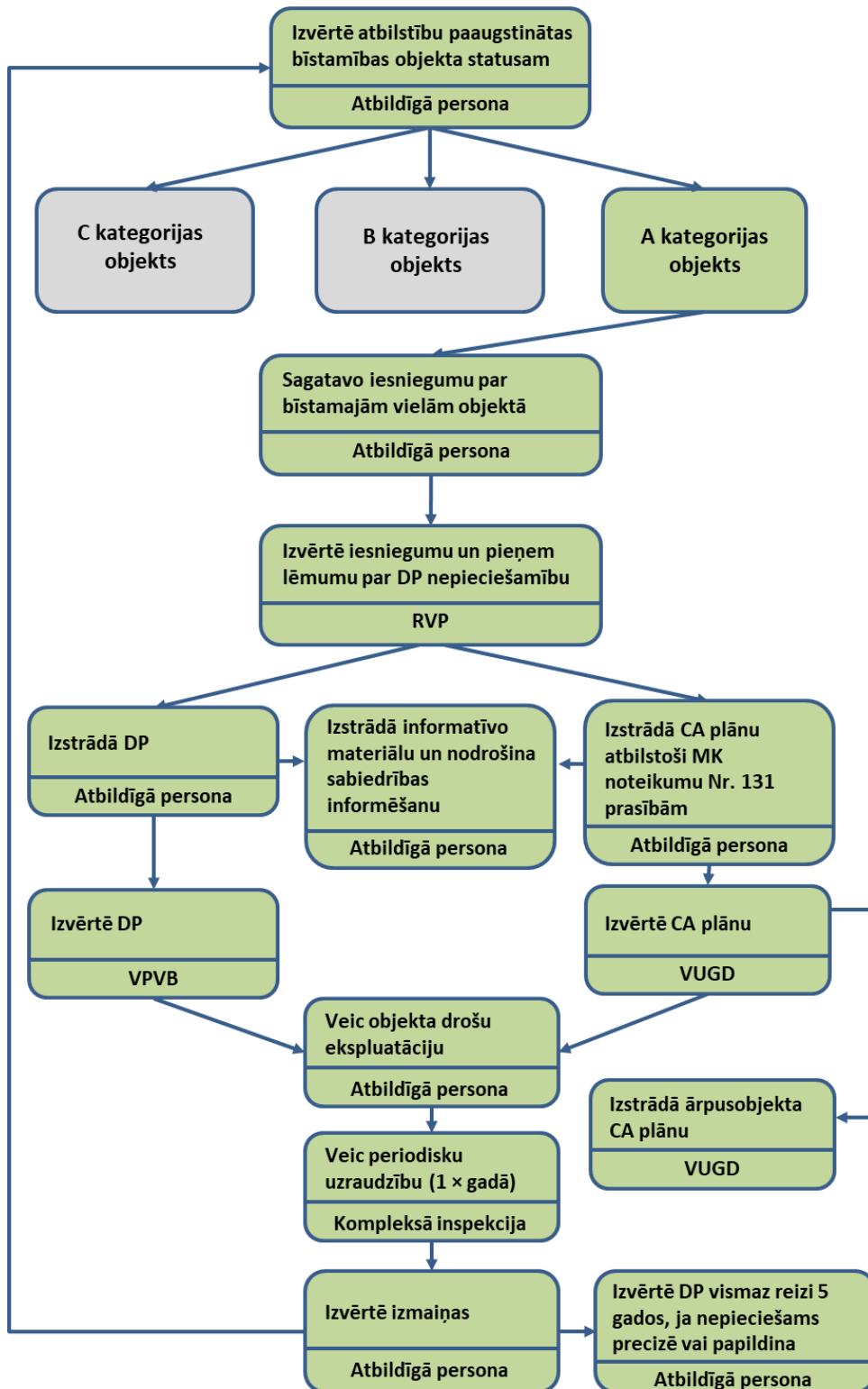
Atbilstoši MK Noteikumu Nr. 131 prasībām, B kategorijas paaugstinātas bīstamības objektam ir:

- Jāiesniedz reģionālai vides pārvaldei iesniegums par bīstamajām vielām objektā;
- Jāizstrādā Rūpniecisko avāriju novēršanas programma un jāiesniedz tā Vides pārraudzības valsts birojā izvērtēšanai.

B kategorijas paaugstinātas bīstamības objektam, atbilstoši 2017. gada 7. novembra MK noteikumiem Nr. 658 "Noteikumi par civilās aizsardzības plānu struktūru un tajos iekļaujamo informāciju" papildus jāizstrādā Objekta civilās aizsardzības plāns un jāiesniedz tas Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam saskaņošanai.

3 DROŠĪBAS PĀRSKATA IZSTRĀDES UN IZVĒRTĒŠANAS PROCEDŪRA

Ņemot vērā MK noteikumus Nr. 131 un MK noteikumus Nr. 563 aprakstītos kritērijus, drošības pārskats jāgatavo A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektam. Drošības pārskata (turpmāk DP) sagatavošanas un izvērtēšanas kārtību nosaka MK noteikumi Nr. 131. Noteikumos aprakstītā kārtība grafiski attēlota 3.1. attēlā.

3.1. attēls. DP izstrādes un izvērtēšanas procedūra

3.1 Iesaistītās puses un to atbildība

Galvenā atbildība par paaugstinātas bīstamības objekta darbības drošuma nodrošināšanu un rīcībām ārkārtas situācijās gulstas uz objekta pārvaldītāju vai tā norīkotajiem atbildīgajiem darbiniekiem, kas MK noteikumos Nr. 131, nosaukti par atbildīgo personu. Objekta atbildīgā persona atbild par:

- Saistošo normatīvo aktu prasību apzināšanu un atbilstības nodrošināšanu;
- Bīstamo vielu apjoma noteikšanu objektā un tam atbilstošu darbību veikšanu;
- Savlaicīgu iesnieguma par bīstamajām vielām objektā iesniegšanu Reģionālajai vides pārvaldei un savlaicīgu izmaiņu veikšanu iesniegumā;
- Drošības pārskata publiskās apspriešanas organizēšanu;
- Savlaicīgu Drošības pārskata iesniegšanu Vides pārraudzības valsts birojā un savlaicīgu izmaiņu veikšanu Drošības pārskatā;
- Savlaicīgu Objekta Civilās aizsardzības plāna iesniegšanu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā un savlaicīgu izmaiņu veikšanu Civilās aizsardzības plānā;
- Drošu objekta ekspluatāciju un gatavības nodrošināšanu ārkārtas situācijām, lai konsekventi un efektīvi sasniegtu augstu cilvēku (darbinieku, apkārtējo iedzīvotāju un sabiedrības) un vides aizsardzības līmeni;
- Uzraudzības iestāžu piekļuvi objektam, lai veiktu objekta darbības drošuma uzraudzību.

Paaugstinātas bīstamības objekta darbības uzraudzībā iesaistās sekojošas institūcijas:

- Reģionālā vides pārvalde – izvērtē iesniegumu par bīstamajām vielām objektā un nosaka atbilstoša drošības dokumenta sagatavošanas nepieciešamību;
- Vides pārraudzības valsts dienests – izvērtē objekta iesniegto drošības dokumentu un pieņem lēmumu par objekta darbību;
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests – izvērtē objekta Civilās aizsardzības plānu, pieņem lēmumu par objekta darbību un izstrādā Ārpus objekta Civilās aizsardzības plānu;
- Valsts vides dienests – organizē un vada periodiskās kompleksās inspekcijas objektā;
- Valsts darba inspekcija – periodiski pārbauda darba aizsardzības prasību ievērošanu objektā;
- Patērētāju tiesību aizsardzības centrs – periodiski pārbauda bīstamo iekārtu uzturēšanu;
- Vietējā pašvaldība – sniedz atļauju darbības uzsākšanai un veic teritorijas attīstības plānošanu

3.2 Iesniegums par bīstamajām vielām objektā

Paaugstinātas bīstamības objekta bīstamības kategorijas noteikšanai, atbildīgajai personai jānoskaidro, kādas bīstamās ķīmiskās vielas vai maisījumi tiek uzglabāti, pārkrauti vai izmantoti objektā, vai tās ir kvalificējošās vielas un jānoskaidro katras vielas apjomi, kas var vienlaicīgi atrasties objektā.

Kvalificējošo vielu maksimālie daudzumi jāsalīdzina ar MK noteikumu Nr. 131 1. pielikumā noteiktajiem bīstamo vielu kvalificējošajiem daudzumiem, kas ir atšķirīgi zemāka riska līmeņa objektiem un augstāka riska līmeņa objektiem. Bīstamo vielu kvalificējošie daudzumi var tikt noteikti pēc bīstamo vielu kategorijām (1. pielikuma 1. tabula) vai pēc nosaukto bīstamo vielu un bīstamo vielu grupām (1. pielikuma 2. tabula). No sākuma jāpārbauda, vai objektā esošā bīstamā viela ir iekļauta nosaukto vielu tabulā. Ja nav, tad kvalificējošo daudzumu jānovērtē pēc objektā esošās vielas bīstamības kategorijām, ko var meklēt konkrētās vielas drošības datu lapā. Nosakot

kvalificējošo daudzumu vielām ar vairākām bīstamības kategorijām, kvalificējošais daudzums jāizvēlas pēc tās bīstamības kategorijas, kurai ir zemākais kvalificējošais daudzums.

Piemēram, metanols (CAS Nr. 67-56-1) ir nosauktā viela, kas atrodama MK noteikumu Nr. 131 1. pielikuma 2. tabulas 22. rindā. Metanola kvalificējošie daudzumi ir 500 un 5000 tonnas, kas var vienlaicīgi atrasties objektā. Ja metanola daudzums objektā ir vienāds vai lielāks par 500 tonnām, bet nesasniedz 5000 tonnas, objektam ir jāizstrādā Rūpniecisko avāriju novēršanas programma. Savukārt, ja objektā vienlaicīgi var atrasties 5000 tonnas metanola un vairāk, objektam ir jāizstrādā drošības pārskats.

Turpretī, ja metanols nebūtu nosauktā viela, kas iekļauta 1. pielikuma 2. tabulā, bet to vajadzētu klasificēt pēc bīstamajām īpašībām, izmantojot 1. pielikuma 1. tabulu, kvalificējošie daudzumi tam būtu attiecīgi – 50 tonnas un 200 tonnas pēc bīstamības veselībai, vai 5000 un 50000 tonnas pēc fizikālās bīstamības. Ja ķīmiskai vielai piemīt dažādas bīstamības, tad vielas kvalificējošos daudzumus izvēlās pēc bīstamības veida, kuram 1. pielikuma 1. tabulā ir noteikti mazākie kvalificējošie daudzumi.

Ja objektā var vienlaicīgi atrasties vairākas vienas kategorijas bīstamās vielas, ir jānosaka kopējo bīstamo vielu daudzumu objektā. Ja kaut vienas kategorijas bīstamās vielas daudzums, kas var vienlaicīgi atrasties objektā pārsniedz kvalificējošo daudzumu (MK noteikumu Nr. 131 1. pielikuma 1. tabula).

Ja objektā maksimālais bīstamo vielu daudzums nesasniedz *kvalificējošo daudzumu*, bet tajā var vienlaicīgi atrasties vairākas **līdzīgu** kategoriju bīstamās vielas, piemēram, bīstamas veselībai (H1, H2, H3) – pēc MK noteikumu Nr. 131 1. pielikuma 7. punktā norādītās formulas aprēķina bīstamo vielu daudzuma kritēriju ($Q_{kopējais}$).

Aprēķinot $Q_{kopējais}$, ņem vērā visas attiecīgo kategoriju bīstamās vielas, kuru daudzums ir 2 % no attiecīgās vielas mazākā kvalificējošā daudzuma vai vairāk, tai skaitā nosauktās bīstamās vielas.

Aprēķinot $Q_{kopējais}$, nosauktajām bīstamajām vielām ņem vērā MK noteikumu Nr. 131 1. pielikuma 2. tabulā norādītos kvalificējošos daudzumus, bet pārējām – 1. pielikuma 1. tabulā norādītos kvalificējošos daudzumus.

Ja $Q_{kopējais}$ ir lielāks par 1, objekta atbildīgā persona iesniedz iesniegumu par bīstamajām vielām objektā papīra un elektroniskā formā Reģionālajā vides pārvaldē noteiktu laiku pirms objekta būvdarbu vai ekspluatācijas uzsākšanas, kā arī pirms izmaiņu veikšanas. Iesnieguma iesniegšanas termiņi norādīti MK Noteikumu Nr. 131. 11. punktā.

Informācija, kas jāiekļauj iesniegumā par bīstamajām vielām objektā ir norādīta MK Noteikumu Nr. 131. 2. pielikumā. Tā ietver sekojošus informatīvos blokus:

- Ziņas par objekta pārvaldnieku;
- Ziņas par objektu;
- Ziņas par objekta īpašnieku/-iem;
- Ziņas par zemes īpašnieku;
- Ziņas par atbildīgo personu;
- Ziņas par bīstamajām vielām un to daudzumu;
- Objekta darbības apraksts;
- Ziņas par objekta apkārtni.

Reģionālā vides pārvalde 1 mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas informē atbildīgo personu par to, vai ir pareizi noteikta bīstamo vielu klātbūtne objektā. RVP elektroniski nosūta iesniegumu VUGD, VPVB un pašvaldībai, kuras teritorijā atrodas objekts.

3.3 Drošības pārskata izstrāde un izvērtēšana

Ja objekta atbildīgā persona, aprēķinot bīstamo vielu klātbūtni objektā, konstatē atbilstību MK noteikumu Nr. 131. prasībām, kas nosaka nepieciešamību izstrādāt Drošības pārskatu un objekta Civilās aizsardzības plānu, bez kavēšanās uzsāk šo dokumentu izstrādi. Dokumentu izstrādi uzņēmums var veikt pašu spēkiem vai pieaicināt konsultantus. Pirms līguma noslēgšanas atbildīgajai personai ieteicams pieprasīt konsultantiem sniegt ziņas par viņu kvalifikāciju.

Drošības pārskatā iekļaujamā informācija ir noteikta MK noteikumu Nr. 131. 3. un 4. pielikumā, bet objekta Civilās aizsardzības plānā iekļaujamā informācija ir noteikta MK noteikumu Nr. 131. 5. pielikumā. Drošības pārskats ir jāiesniedz Vides pārraudzības valsts birojam, bet objekta Civilās aizsardzības plāns – Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam noteiktos termiņos, kas minēti attiecīgi MK noteikumu Nr. 131. 20. punktā un 33. punktā. Drošības pārskats VPVB jāiesniedz papīra un elektroniskā veidā.

Lai izvairītos no informācijas dublēšanās, MK noteikumu Nr. 131 pieprasītajos drošības pārvaldības dokumentos atbildīgā persona var neiekļaut informāciju, kas ir pieejama valsts pārraudzības institūcijām no citiem uzņēmuma sagatavotajiem dokumentiem teritorijas attīstības plānošanas, būvniecības, ugunsdrošības, darba, vides un civilās aizsardzības jomā, piemēram, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā, atļaujas veikt piesārņojošu darbību, teritorijas plānojuma vai būvprojekta daļas. Tādos gadījumos, atbildīgā persona drošības pārvaldības dokumentos sniedz atsauces uz noteiktiem punktiem citos saistītajos dokumentos. Jāņem vērā, ka VPVB var pieprasīt minētos dokumentus uz Drošības pārskata izskatīšanas laiku.

Drošības pārskata izvērtēšanai VPVB izveido riska izvērtējuma komisiju, kuras sastāvā ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Ekonomikas ministrijas, Labklājības ministrijas, Veselības ministrijas un Iekšlietu ministrijas vai to padotībā esošo iestāžu, kā arī attiecīgo pašvaldību pārstāvji. Komisija 3 mēnešu laikā veic objekta Drošības pārskata izvērtējumu un sagatavo Vides pārraudzības valsts birojam ieteikumus lēmuma pieņemšanai. Komisija var ierosināt kompleksās pārbaudes veikšanu, lai noskaidrotu Drošības pārskatā ietvertās informācijas atbilstību faktiskajam stāvoklim.

VPVB viena mēneša laikā pēc komisijas ieteikumu saņemšanas veic vienu no šādām darbībām:

- Pieprasa iesniegt papildus informāciju;
- Sagatavo atzinumu un rakstiski informē atbildīgo personu par to, ka Drošības pārskats ir sagatavots atbilstoši MK noteikumu Nr. 131. prasībām un objektu var sākt ekspluatēt vai turpināt ekspluatēt bez papildus nosacījumiem;
- Uzdod atbildīgajai personai izdarīt grozījumus vai papildinājumus drošības pārskatā, lai tas atbilstu MK noteikumu Nr. 131. prasībām, norādot šo darbu veikšanas termiņus, kā arī uzdod veikt papildu pasākumus, lai samazinātu rūpnieciskās avārijas draudus un palielinātu drošību cilvēkiem un videi, un atļauj vai aizliedz sākt plānoto objekta ekspluatāciju;
- Uzdod atbildīgajai personai pārstrādāt Drošības pārskatu, lai tas atbilstu MK noteikumu Nr. 131. prasībām, norādot šo darbu veikšanas termiņus, kā arī uzdod veikt papildu pasākumus, lai samazinātu rūpnieciskās avārijas draudus un palielinātu drošību cilvēkiem un videi, un aizliedz sākt plānoto objekta ekspluatāciju vai veikt izmaiņas objekta darbībā.

VPVB lēmumu var pārsūdzēt tiesā administratīvajā likumā noteiktajā kārtībā.

3.4 Drošības pārskata aktualizācija

Ja objektā tiek plānotas izmaiņas, kas minētas MK noteikumu Nr. 131. 26. punktā un kas var **būtiski** palielināt rūpniecisko avāriju bīstamību vai risku, atbildīgā persona sagatavo jaunu iesniegumu par bīstamajām vielām objektā un iesniedz to RVP. Izmaiņu būtiskums ir raksturots MK noteikumu Nr. 131. 26. punktā.

Reģionālā vides pārvalde noteiktajos termiņos izskata iesniegumu un ja nepieciešamas uzdod atbildīgajai personai:

- Izstrādāt Drošības pārskata papildinājumus, vai
- Izdarīt grozījumus Drošības pārskatā.

Drošības pārskats ir jāaktualizē VPVB lēmumā norādītajā termiņā vai vismaz reizi 5 gados. Pēc Drošības pārskata aktualizācijas, papildināšanas vai precizēšanas, atbildīgā persona bez kavēšanās to iesniedz VPVB izvērtēšanai papīra un elektroniskā veidā.

Gadījumos, ja no pēdējā iesnieguma par bīstamajām vielām objektā iesniegšanas līdz DP aktuālās redakcijas iesniegšanas VPVB mainījusies objekta atbildīgā persona un/vai tās kontaktinformācija, aktuālo informāciju ieteicams norādīt DP.

4 DROŠĪBAS PĀRSKATA STRUKTŪRA UN IEKĻAUJAMĀ INFORMĀCIJA

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 131, informāciju, kas jāiekļauj augstāka līmeņa riska objekta drošības pārskatā, nosaka šo noteikumu 4. pielikums. Sagatavojot DP, jāņem vērā, ka tajā iekļaujama arī MK noteikumiem Nr. 131 3. pielikumā norādītā informācija.

4.1 Ieteicamā DP struktūra

SEVESO direktīvas un nacionālo normatīvo aktu prasību izpildes, kā arī visaptveroša drošības pārvaldības sistēmas apraksta nodrošināšanai, DP ieteicams iekļaut vismaz šādas nodaļas:

1. Ievads.
2. Objekta vispārējs raksturojums, izvietojums un vides un objekta apkārtnes raksturojums.
3. Bīstamās vielas.
4. Tehnoloģija, tehnoloģiskās iekārtas un procesa vadības aprīkojums:
 - 4.1. Tehnoloģijas apraksts;
 - 4.2. Tehnoloģiskās iekārtas un procesu vadības aprīkojums.
5. Drošības aprīkojums:
 - 5.1. Iespējamās tehnoloģiskā procesa novirzes;
 - 5.2. Tehnoloģisko iekārtu drošības aprīkojums;
 - 5.3. Tehnoloģiskā procesa drošība;
 - 5.4. Ugunsdzēsības sistēmas;
 - 5.5. Avārijas izplatības ierobežojošās iekārtas;
 - 5.6. Objekta energoapgādes drošība.
6. Tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēma:
 - 6.1. Drošības uzstādījumi un darbības pilnveides plānošana;
 - 6.2. Pienākumu un atbildību sadalījums;
 - 6.3. Riska identifikācija un pārvaldība;
 - 6.4. Darbības organizācija un procesu norises kontrole;
 - 6.5. Darbības nodrošināšana ar nepieciešamajiem resursiem;
 - 6.6. Pārmaiņu vadība;
 - 6.7. Gatavība ārkārtas situācijām;
 - 6.8. Iekšējais audits un vadības pārskate.
7. Drošības pārskata sagatavošana, aktualizācija un pieejamība.
8. Drošības pārskata pielikumi.

Tālāk šīs apakšnodaļas tekstā numerācija ir veidota atbilstoši ieteicamajai DP struktūrai.

1. Ievads

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: Raksturo DP mērķi, tā izstrādes un aktualizācijas kārtību un norāda saikni ar citiem drošuma vai vispārējās uzņēmuma pārvaldības dokumentiem.

DP ievadā norāda dokumenta mērķi un saikni ar citiem drošuma pārvaldības dokumentiem, kā arī pamato drošības pārvaldības sistēmas atbilstību MK noteikumu Nr. 131 prasībām.

Ievadā īsi paskaidro uzņēmuma sagatavotā DP mērķi un raksturo tā atbilstību SEVESO III direktīvā noteiktajiem mērķiem attiecībā uz:

- lielu avāriju riska identifikāciju,
- avāriju scenāriju analīzi,

- avāriju riska mazināšanu,
- tehnoloģiskā drošuma nodrošināšanu,
- gatavību avārijas situācijām.

Īsi raksturo uzņēmuma ieviesto tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēmu, tās darbību, kā arī integrāciju ar citām uzņēmumā ieviestajām pārvaldības sistēmām (piemēram, Kvalitātes vadības sistēmu, Vides pārvaldības sistēmu, Arodveselības un darba aizsardzības sistēmu un citām) un to dokumentāciju.

MK noteikumu Nr. 131 1. pielikumā aprakstīto objekta rūpniecisko avāriju novēršanas politikas dokumentu (Drošības politikas dokuments) ieteicams apstiprināt kā atsevišķu dokumentu, kas var tikt integrēts un pārvaldīts kopā ar citām objekta politikām. Ja "Drošības politikas dokuments" uzņēmumā nav izstrādāts kā atsevišķs dokuments, tā nostādnes var tikt izskaidrotas DP levdā vai pie Tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēmas detalizētā apraksta.

2. Objekta vispārējs raksturojums, izvietojums un vides un objekta apkārtnes raksturojums

Informāciju, kas raksturo objektu un tā apkārtni ieteicams grupēt šādās apakšnodaļās:

2.1. Objekta vispārējs raksturojums un tā atrašanās vieta

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: Objekta identifikācija un ģeogrāfiskā pozicionēšana

Šajā DP sadaļā īsi raksturo objekta darbības veidu un tā atrašanās vietu. Informācija par objekta atrašanās vietu var tikt grupēta tabulas veidā:

2.1. tabula. Informācija par objekta atrašanās vietu

Objekta nosaukums	SIA "....."
Atrašanās vietas adrese	Novads, pilsēta, iela,
Zemesgabala kadastrālais apzīmējums	Norāda visu zemes gabalu kadastrālos apzīmējumus, uz kuriem atrodas objekts.

Objekta ģeogrāfisko izvietojumu norāda DP pielikumā pievienotā kartē, kuras mērogs atbilstoši MK noteikum Nr. 131 prasībām ir vismaz 1:10000.

Objekta vispārējā raksturojumā sniedz arī kodolīgu informāciju par citiem komersantiem, kas veic darbības objekta teritorijā.

2.2. Meteoroloģiskie apstākļi objekta apkārtnē

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: Identificēt dabas parādības, kas var ietekmēt tehnoloģisko procesu drošumu. Papildus drošības prasību noteikšana. Informācija padziļinātam riska novērtējumam.

2.2.1. Valdošo vēju virziens un ātrums, citi meteoroloģiskie apstākļi

Šajā DP sadaļā apkopo datus par būtiskākajiem meteoroloģiskajiem apstākļiem objekta apkārtnē. Informācijas apkopošanai var tikt izmatota tabula:

2.2. tabula. Meteoroloģisko apstākļu objekta apkārtnē raksturojums

Nr.	Parametrs	Vērtība
1.	Vidējā gaisa temperatūra (°C)	
2.	Gaisa temperatūras absolūtais maksimums (°C)	
3.	Gaisa temperatūras absolūtais minimums (°C)	
4.	Vidējais vēja ātrums (m/s)	
5.	Valdošo vēju virziens	
6.	Cits*	

*Kāds cits specifisks meteoroloģiskās situācijas raksturotājs, kas var tikt izmantots objekta ekspluatācijas drošības prasību noteikšanai, piemēram, apledošanas veidošanās (gadījumu skaits gadā).

Informācijas avoti:

- Aktuālais Latvijas būvnormatīvs "Būvklimatoloģija";
- VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" publiskās datu bāzes;
- Uzņēmuma "A" vai "B" kategorijas piesārņojošo darbību atļaujas.

2.2.2. Iespējamās dabas katastrofas, ja tās var palielināt rūpnieciskās avārijas bīstamību vai padarīt smagākas tās sekas

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: apzināt dabas katastrofas, kas var apdraudēt objekta ekspluatācijas drošumu un veikt nepieciešamos preventīvos pasākumus.

Šajā DP sadaļā izvērtē vismaz Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumā nosaukto dabas katastrofu iespējamo ietekmi uz objekta ekspluatācijas drošumu. Balstoties uz publiski pieejamu informāciju, raksturo dabas katastrofu potenciālo ietekmi uz objektu un raksturo veiktos vai plānotos preventīvos pasākumus dabas katastrofu ietekmes mazināšanai.

2.3. tabula. Iespējamās dabas katastrofas, kas var ietekmēt objekta drošību

Nr.	Dabas katastrofas	Ietekmes raksturojums	Paredzētie pasākumi
1.	ģeofiziskās — zemestrīces, zemes nogrūvumi		
2.	hidroloģiskās — pali, plūdi, ledus sastrēgumi		
3.	meteoroloģiskās — lietusgāzes, krusa, sniega sanesumi, vētras, viesuļi		
4.	klimatoloģiskās — stiprs sals vai karstums, apledojums, sausums, mežu un kūdras purvu ugunsgrēki		
5.	bioloģiskās — epidēmijas, epizootijas, epifitotijas		
6.	kosmiskās — meteorītu nokrišana, ģeomagnētiskās vētras		

Informācijas avoti:

- Pašvaldību civilās aizsardzības plāni;
- Plūdu kartes.

2.3. Objekta apkārtnes hidroloģiskie apstākļi, kā arī objekta apkārtnes ģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā stāvokļa raksturojums

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: Raksturot avārijas piesārņojuma izplatības ceļus. Īpaši tiem uzņēmumiem, kuriem fiziski var veidoties augsnes piesārņojums.

Attiecībā uz objekta apkārtnes hidroloģisko apstākļu, ģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā stāvokļa raksturojumu ieteicams sniegt vismaz 2.4. tabulā norādīto informāciju.

2.4. tabula. objekta apkārtnes hidroloģiskie apstākļi, kā arī objekta apkārtnes ģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā stāvokļa raksturojums

Nr.	Parametrs	Vērtība
Objekta apkārtnes hidroloģiskie apstākļi		
1.	Teritorijas augstumu virs jūras līmeņa (m)	
2.	Lietus ūdeņu novadīšana no teritorijas (veids, nosaukums)	
3.	Tuvākā ūdens tilpne un ūdens tece (nosaukums, attālums no objekta teritorijas robežas)	
4.	Citi objektam specifiski raksturotāji, piemēram, ja iespējama avārijas noplūde ūdenstecē – tās minimālais un maksimālais caurplūdums (caurtece)	
Objekta apkārtnes ģeoloģiskā un hidroģeoloģiskā stāvokļa raksturojums		
5.	Maksimālais gruntsūdeņu līmenis (m)	
6.	Grunts virsējā slāņa (sprostslāņa) sastāva vai tā infiltrācijas raksturojums	
7.	Citi objektam specifiski raksturotāji, piemēram, karstu, noslīdeņu iespējamība	

Informācijas avoti:

- Objekta projekta dokumentācija;
- Objekta teritorijas hidroģeoloģiskās izpētes dati.

2.4. Informāciju par iepriekšējo objekta un tā apkārtnes teritorijas izmantošanu

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: Esošā piesārņojuma ietekme uz objekta drošību un vielu mijiedarbība avārijas gadījumā.

Šajā DP sadaļā jāraksturo objektam pieejamā informācija par līdzšinējo piesārņojumu objekta teritorijā un piesārņotajām vietām 500 m apkārtne ap objektu. DP jānovērtē, vai un kā objektā potenciāli iespējamās avārijas var mijiedarboties ar līdzšinējo piesārņojumu.

Informāciju ieteicams strukturēt izmantojot 2.5. tabulu.

2.5. tabula. Informācija par līdzšinējo piesārņojumu objekta teritorijā un tā apkārtnē

Nr.	Piesārņotās vietas nosaukums/Nr.	Attālums līdz objektam (m)	Piesārņojuma veids	Ietekme uz objekta darbību*
1.				
2.				

*Nepieciešamības gadījumā ietekmes raksturojumu izvērsē apraksta veidā.

Informācijas avoti:

- Objekta teritorijas izpētes dokumenti, ja tādi ir pieejami;
- Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs.

2.5. Informācija par apkārtnes objektiem un darbībām, kas var apdraudēt objekta drošību

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: Papildus drošības prasību noteikšana ņemot vērā arējos apdraudējumus.

Gatavojot DP, objekta atbildīgā persona savu iespēju robežās apzina objekta apkārtnē izvietotos uzņēmumus un nepieciešamības gadījumā pieprasa informāciju no Vides pārraudzības valsts biroja par objekta 500 metru apkārtnē strādājošajiem paaugstinātas bīstamības objektiem, to darbības jomu, bīstamajām vielām, radīto apdraudējumu, tai skaitā, domino efekta apdraudējumu.

Šajā DP sadaļā norāda objektam pieejamo informāciju par 500 metru apkārtnē esošajiem autoceļiem, dzelzceļiem, gāzes vai naftas cauruļvadiem, kā arī informāciju par paaugstinātas bīstamības objektiem un citiem objektiem.

Ja atbildīgā persona ir apzinājusi blakus esošos uzņēmumus un tie veic legālas darbības ar bīstamajām ķīmiskajām vielām un/vai maisījumiem – informācija par šiem uzņēmumiem atrodama – <https://www.vvd.gov.lv/izsniegtas-atlaujas-un-licences/a-un-b-atlaujas/>. Gadījumā, ja blakus esošos uzņēmumus vai citus apsaimniekotājus, neizdodas identificēt – šādas teritorijas iezīmē kartē un vispārīgi apraksta.

DP izvērtē, vai blakus esošā darbība var apdraudēt objekta ekspluatācijas drošumu un radīt domino efekta avāriju objektā.

Informāciju ieteicams strukturēt izmantojot 2.6. tabulu.

2.6. tabula. Informācija par blakus esošām darbībām, kas var apdraudēt objekta ekspluatācijas drošumu

Nr.	Nosaukums/adrese	Attālums līdz tehnoloģiskajām iekārtām (m)	Darbības veids	Ietekme uz objekta darbību*
1.				
2.				

*Nepieciešamības gadījumā ietekmes raksturojumu izvērsē apraksta veidā.

Informācijas avoti:

- Pašvaldību Civilās aizsardzības plāni;
- VVD ģeogrāfiskās informācijas sistēma.

2.6. Informācija par objekta apkārtnes teritoriju, kuru var ietekmēt rūpnieciskā avārija

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot jūtīgos teritorijas objektus, kas atrodas lielas rūpnieciskās avārijas apdraudējuma zonā

Attālumu, kurā sagaidāms apdraudējums lielas rūpnieciskā avārija gadījumā, nosaka atbilstoši riska novērtējumā aprēķinātajam tālākajam avāriju seku iedarbības izplatības attālumam.

Informācija par objekta apkārtnes teritoriju, kuru var ietekmēt liela rūpnieciskā avārija, var tikt atspoguļota kartogrāfiskā veidā, nodrošinot MK noteikum Nr. 131 prasībām atbilstošu karti mērogā vismaz 1:10000, kurā vismaz redzama potenciāli apdraudētā teritorija un teritorijas atļautā izmantošana atbilstoši pilsētas/novada teritorijas plānojumam.

Nepieciešamības gadījumā sniedz detalizētāju informāciju par kādu konkrētu apdraudētajā teritorijā esošu objektu vai teritoriju.

Informācijas avoti: Pilsētas/novada teritorijas plānojums.

3. Bīstamās vielas

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: apkopot informāciju par objektā izmantojamo ķīmisko vielu bīstamību, to atrašanās vietām un apjomiem, ko izmanto riska aprēķinos.

3.1. Bīstamo vielu raksturojums

Šajā DP nodaļā sniedz to bīstamo vielu, kuras var tikt iesaistītas lielās avārijās, bīstamības raksturojumu un detalizētu informāciju par to izvietojumu objektā un apjomiem, kas var vienlaicīgi atrasties objektā un apjomiem, kas tiek uzglabāti vai pārstrādāti gadā laikā.

DP norāda inventarizācijas datus, kas nav vecāki par 6 mēnešiem.

MK noteikumos pieprasīto informāciju, **kas nav jau norādīta ķīmisko vielu un maisījumu drošības datu lapās** ir ērti apkopot tabulu veidā (skat. 3.1. tabulu). **DP pievieno ķīmisko vielu un maisījumu drošības datu lapu kopijas.**

Drošības datu lapu kopijas var nepievienot DP, ja tās iesniegtas Valsts vides dienestā vai Vides pārraudzības valsts birojā kopā ar iesniegumu par bīstamajām vielām objektā, piesārņojošās darbības atļauju vai citu dokumentu, ja nav notikušas izmaiņas Regulas (EK) Nr. 1907/2006 (REACH) prasībās attiecībā uz drošības datu lapām un Regulā (EK) Nr. 1272/2008 attiecībā uz konkrēto vielu klasifikāciju;

Pārraudzības institūcijām var tikt iesniegtas drošības datu lapu kopijas tikai elektroniskā formātā, par šo faktu norādot DP pamattekstā.

3.1. tabula. Informācija par bīstamajām ķīmiskajām vielām

Ķīmiskās vielas vai maisījuma nosaukums un maisījuma sastāvā esošo bīstamo ķīmisko vielu nosaukumi	Vielā Nr. 1	Vielā Nr. 3	Vielā Nr.n
Nosaukums saskaņā ar IUPAC nomenklatūru			
CAS numurs			
Empīriskā formula			
Tīrības pakāpe, vai maisījuma sastāvdaļas			
Izvietojums objektā			
Izejviela, produkts, atkritums vai citi rašanās apstākļi			
Bīstamības klases un kategorijas kods (i)			
Bīstamības apzīmējuma kods (i)			
Atlikums uz [t] ¹			
Vidējais daudzums pēc inventarizācijas datiem [t]			
Maksimāli iespējamais daudzums [t]			
Agregātstāvoklis normālos darba apstākļos			
Krāsa			
Smarža			
Viršanas temperatūra [°C]			
Tvaika spiediens [kPa]			
Blīvums [g/cm ³]			
Pašaiždegšanās temperatūra [°C]			
Uzliesmošanas punkts [°C]			
Sprādzienbīstamās koncentrācijas robežas			
Korozivitātes raksturojums			
Toksikoloģisko un ekotoksikoloģisko īpašību raksturojums			
Kaitīgā iedarbība, kuras simptomi var parādīties pēc kāda laika			

3.2. Vielu grupēšana (kritēriji)

Raksturojot objekta bīstamību un veicot riska novērtējumu var veikt vielu grupēšanu, ņemot vērā:

- Vielu fizikālās īpašības – grupās ar līdzīgu uzliesmošanas temperatūru, tvaika spiedienu u.tml.;
- Vielu bīstamību – grupās ar līdzīgu iedarbību uz cilvēku, uz vidi u.tml.

¹ Informācija balstīta uz inventarizācijas datiem, kas nav vecāki par 6 mēnešiem.

4. Tehnoloģija, tehnoloģiskās iekārtas un procesa vadības aprīkojums

4.1. Tehnoloģijas apraksts

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objektā notiekošos tehnoloģiskos procesus, ko izmanto riska scenāriju sastādīšanai, piemērojamo normatīvo prasību noteikšanai, objektā ieviesto riska samazināšanas pasākumu vērtēšanai un objekta inspicēšanai.

Šajā DP nodaļā īsi apraksta tehnoloģiskos procesus, kuros tiek izmantotas bīstamās vielas kvalificējošos daudzumos un tehnoloģiskos procesus un blakus procesus, kuri var izraisīt lielu avāriju un/vai nevēlami ietekmēt avārijas gaitu. Apraksta detalizācijas pakāpei jābūt tādai, lai tehniski izglītots cilvēks spētu principiāli saprast objektā notiekošos tehnoloģiskos procesus.

Vēlams tehnoloģisko procesu grafiski ilustrēt (piemēram skat. 4.1. attēlu).

4.1. attēls. Naftas produktu vai ķīmisku vielu pārkraušanas principiālā tehnoloģiskā shēma

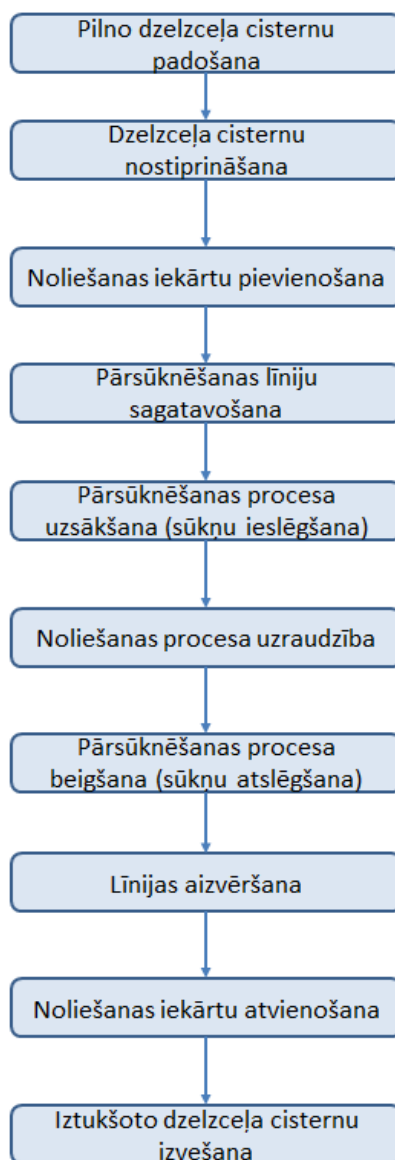
DP jāsniedz norādes uz objekta iekšējiem dokumentiem, kuros tehnoloģiskais process ir detalizēti izstrādāts. Iekšējie dokumenti, kas apraksta tehnoloģisko procesu un reglamentē prasības tā norisei var būt:

- tehniskais projekts;
- tehnoloģiskais reglaments;
- procesa apraksts;
- ekspluatācijas instrukcijas u.c.,

Ja objektā ir izstrādāti iekšējie tehnoloģiskie dokumenti, DP norāda tikai galvenos tehnoloģiskā procesa parametrus.

Aprakstot tehnoloģisko procesu uzsvērt cilvēku līdzdalību tehnoloģiskā procesa norisē.

Ja tehnoloģiskais process ir sarežģīts, vēlams sniegt tekstuālu vai grafisku informāciju par tehnoloģiskā procesa norises etapiem vai soļiem. Var tikt izmantotas blokshēmas vai plūsmas diagrammas (piemēram, skat. 4.2. attēlu).

4.2. attēls. Dzelzceļa cisternu noliešanas procesa norises blokshēma (piemērs)

4.2. Tehnoloģiskās iekārtas un procesu vadības aprīkojums

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objekta tehnoloģiskās iekārtas un procesu vadības līmeni, lai varētu sastādīt riska scenārijus, aprēķināt avārijas varbūtību, kā arī noteikt avārijas apjomus un novērtēt avārijas sekas.

Šajā DP nodaļā apkopo informāciju par tehnoloģiskajām iekārtām, kas tiek izmantotas katrā no tehnoloģiskajiem procesiem. Aprakstot tehnoloģiskās iekārtas, to vizualizācijai ir jāpievieno tekstā vai DP pielikumā galveno tehnoloģisko iekārtu fotoattēlus. Vēlams norādīt iekārtu galvenos tehniskos parametrus, kas varētu tikt izmantoti avārijas noplūžu raksturošanai, piemēram:

- rezervuāra lietderīgais tilpums;
- sūkņa nominālā ražība;
- cauruļvada diametrs;
- darba spiediens.

Tehnoloģisko iekārtu vai tehnoloģijas aprakstā jānorāda procesu vadības automātika, ja tāda ir. Gatavojot šo informāciju, jānorāda procesu vadības automatizācijas līmenis:

- Manuāls – visu vada un kontrolē cilvēks;
- Pusautomātisks – procesu parametri tiek kontrolēti instrumentāli un kontroles sistēma dod brīdinājumu operatoram, bet procesa vadību veic cilvēks;
- Pilnībā automatizēts – procesa kontroli un vadību veic procesa vadības automātika, cilvēks veic tikai sistēmas darbības uzraudzību.

Informācija par tehnoloģiskajām iekārtām un procesu vadības aprīkojumu var tikt apkopota tabulas veidā.

4.1. tabula. Informācija par tehnoloģiskajām iekārtām un procesu vadības aprīkojums

Nr.	Tehnoloģiskā iekārta	Iekārtas darbībai raksturīgie tehniskie parametri, ražība, uzpildes līmenis (%) u.c.	Procesa vadības, kontroles un iekārtu apstādīšanas sistēmas
1.			
2.			

Šajā DP nodaļā jāiekļauj arī informāciju par bīstamajām iekārtām, kas var būt bīstamo iekārtu saraksts. Bīstamo iekārtu aprakstu ir vēlams sniegt gadījumos, kad ir konstatēta lielas rūpnieciskās avārijas iespējamība bīstamās iekārtas avārijas vai neatbilstošas ekspluatācijas rezultātā.

Ja tuvāko 3 gadu laikā ir paredzēts demontēt kādas ēkas vai tehnoloģiskās iekārtas un to demontāžas process var izraisīt lielas avārijas risku, tad to norāda šajā DP nodaļā.

DP pievieno objekta plānu mērogā 1:500 vai 1:1000, kurā norādītas būves, galvenās inženiertehniskās komunikācijas, infrastruktūras un iekārtas, kā arī bīstamo kravu pārvadājumiem paredzēto autocisternu un dzelzceļa cisternu pagaidu novietošanas laukumus un objektam piederošos dzelzceļa atzarojumus, dokus un izkraušanas piestātnes šī objekta apkalpošanai.

5. Drošības aprīkojums

5.1. Iespējamās tehnoloģiskā procesa novirzes

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot iespējamās novirzes tehnoloģisko procesu norisē, lai varētu precizēt riska scenārijus, aprēķināt avārijas varbūtību, noteikt avārijas apjomus un novērtēt avārijas sekas, kā arī plānot un veikt atbilstošus riska samazināšanas pasākumus.

Šajā DP nodaļā raksturo tipiskākās novirzes tehnoloģisko procesu norisē, kas var novest pie lielām rūpnieciskām avārijām. Piemēram, rezervuāru pārļiešana, noplūdes no nekvalitatīviem savienojumiem, novirzes no pieļaujamiem temperatūras vai spiediena lielumiem, u.c.

5.2. Tehnoloģisko iekārtu drošības aprīkojums

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot tehnoloģisko iekārtu drošības aprīkojumu līmeni, ko izmanto riska scenāriju realizācijas varbūtību aprēķinos un objekta

inspicēšanai, kā arī VPVB izvērtējumos, nosakot nepieciešamos riska samazināšanas papildu pasākumus iekārtu un aprīkojuma modernizēšanai.

Šajā DP nodaļā uzskaita un īsi raksturo tehnoloģisko iekārtu drošības aprīkojumu, piemēram, dubultsieniņu cauruļvadi, apbērtie rezervuāri, drošības, elpošanas, pretplūsmas un ātruma vārsti, termokompensatori, drošības barjeras u.c.

5.3. Tehnoloģiskā procesa drošība

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot tehnoloģiskos procesu drošības līmeni, ko izmanto riska scenāriju realizācijas varbūtību un avāriju seku apjoma aprēķinos, kā arī VPVB izvērtējumos, nosakot nepieciešamos riska samazināšanas papildu pasākumus iekārtu un aprīkojuma modernizēšanai.

Šajā DP nodaļā raksturo tehnoloģiskā procesa norises drošības prasības un to uzraudzības kārtību, kā arī norāda procesu drošības automatizācijas līmeni, kas var būt:

- Manuāls – procesa norisi kontrolē cilvēks, kurš noteiktos gadījumos tehnoloģisko procesu apstādina manuāli;
- Pusautomātisks – procesa norises drošības parametri tiek kontrolēti instrumentāli un drošības sistēma dod brīdinājumu operatoram, procesa norises korekciju vai tā drošu apstādināšanu veic cilvēks;
- Pilnībā automatizēts – procesa norises drošības parametru kontroli veic procesa drošības automātika, kas nodrošina procesa norises korekcijas vai veic tā drošu apstādināšanu.

Mūsdienīgu procesu drošības sistēmu projekta dokumentācijā var būt norādītas to pieļaujamo kļūdu varbūtības, kas izriet no devēju skaita un to tehniskā izpildījuma drošības līmeņa. Ja tāda informācija objekta ir pieejama, būtu vēlams to izmantot skaitliskā riska aprēķinos. Pie procesa drošības sistēmu apraksta norāda arī procesa vai atsevišķu iekārtu attālinātas apstādināšanas sistēmas, piemēram, "Stop" pogas.

DP pievieno arī tehnoloģiskās shēmas, kurās iespēju robežās ir norādītas ierīces, kontrolekārtas un mērinstrumenti tehnoloģisko operāciju drošības nodrošināšanai un uzraudzībai.

5.4. Ugunsdzēsības sistēmas

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objektā uzstādītās ugunsdzēsības sistēmas, ko izmanto gan iekšējo rīcību plānošanā, gan VUGD rīcības plānošanā ugunsgrēka gadījumā, kā arī objektā ieviesto riska samazināšanas pasākumu vērtēšanai un objekta inspicēšanai.

Šajā DP nodaļā apraksta objektā uzstādītās automātiskās ugunsaisardzības iekārtas, kā arī citus pasākumus un iekārtas, kas paredzētas ugunsdrošībai, ugunsdzēsībai vai aizsardzībai pret iespējamu sprādzienu. DP sniedz to galvenos tehniskos parametrus, ja tie nav iekļauti iekārtu projekta dokumentācijā.

5.5. Avārijas izplatības ierobežojošās iekārtas

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot avāriju izplatības ierobežošanas iespējas, ko izmanto avārijas seku aprēķinos un objekta inspicēšanai, kā arī VPVB izvērtējumos, nosakot nepieciešamos riska samazināšanas pasākumus iekārtu un aprīkojuma modernizēšanai.

Šajā DP nodaļā apraksta avāriju izplatību ierobežojošās iekārtas, avārijas noplūžu savākšanas iekārtas un rezervuārus, aizsargvaļņus, avārijas piesārņojuma noteikšanas ierīces un citas cilvēka drošībai vai vides aizsardzībai paredzētas iekārtas, aprīkojums un pasākumus.

5.1. tabula. Informācija par avārijas izplatību ierobežojošām iekārtām

Nr.	Tehnoloģiskā iekārta	Drošības aprīkojums un pasākumi	Ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes un citas brīdinājuma sistēmas Ugunsdzēsības sistēmas un aprīkojums	Avāriju izplatību ierobežojošās iekārtas un pasākumi
1.				
2.				

5.6. Objekta energoapgādes drošība

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objekta energoapgādi un alternatīvos enerģijas avotus, noteikt nepieciešamos riska samazināšanas papildu pasākumus iekārtu un aprīkojuma modernizēšanai.

Šajā DP nodaļā iekļauj informāciju par tehnoloģiskā procesa energoapgādi – enerģijas avotiem un to parametriem, iespējamiem enerģijas padeves pārtraukumiem un alternatīvajiem enerģijas avotiem, kurus paredzēts izmantot rūpnieciskās avārijas un enerģijas padeves pārtraukuma gadījumā. Ja enerģijas padeves pārtraukums var izraisīt lielu rūpniecisku avāriju, tad šādi riska scenāriji ir jāiekļauj riska novērtējumā.

6. Tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēma

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot uzņēmumā ieviesto darba organizācijas un vadības sistēmu, kas vērsta uz tehnoloģisko procesu drošuma nodrošināšanu, kā arī noteikt nepieciešamos riska samazināšanas papildu pasākumus.

Šajā DP nodaļā sniedz īsu informāciju par uzņēmumā ieviestās darba organizācijas sistēmu, kas ietver paskaidrojumus par sekojošiem jautājumiem:

- Drošības uzstādījumi un darbības pilnveides plānošana;
- Pienākumu un atbildību sadalījums;
- Riska identifikācija un pārvaldība;
- Darba organizācija un procesu norises kontrole;
- Darbības nodrošināšana ar nepieciešamajiem resursiem;
- Gatavības nodrošināšana rīcībām ārkārtas situācijās;
- Pārmaiņu plānošana un īstenošana;
- Iekšējo darbības uzraudzība.

Ja uzņēmumā ir ieviestas citas vadības sistēmas, piemēram, kvalitātes, vides vai darba aizsardzības sistēmas, tehnoloģiskā drošuma pārvaldības sistēma var būt ar tām integrēta. Tādā gadījumā, šajā nodaļā sniedz informāciju par šo sistēmu integrāciju un norāda atbildīgās par noteiktu TDPS elementu darbības uzraudzību.

6.1. Drošības uzstādījumi un darbības pilnveides plānošana

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot, ka objektā notiek sistemātisks darbības pilnveides process.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo objekta augstākās vadības uzstādījumus tehnoloģisko procesu drošības nodrošināšanā un gatavībā ārkārtas situācijām. Drošības uzstādījumi var tikt noformēti atsevišķā dokumentā – drošības politikā, ko apstiprina objekta augstākā vadība. Tādā gadījumā Drošības politika var tikt pievienota drošības pārskatam.

Lai nodrošinātu plānveidīgu darbības pilnveidi, ir vēlams noteikt konkrētus mērķus. Tipiski, mērķus nosaka uz kalendāro gadu. Vēlams noteikt arī stratēģiskās attīstības mērķus, kas var tikt definēti uz tuvākajiem 3 līdz 5 gadiem. Mērķu izpildei parasti tiek sastādītas programmas, kurās norāda:

- Uzdevumus mērķu izpildei;
- Nepieciešamos resursus;
- Atbildīgos;
- Termiņus.

6.1. tabula. Mērķu izpildes programmas piemērs

Nr.	Mērķis	Uzdevums	Nepieciešamie resursi (EUR; cilvēk stundas)	Atbildīgais	Termiņš
1.					
2.					

Mērķiem drošuma pilnveides jomā jābūt saistītiem ar Drošības politikas nostādņēm un riska novērtējuma rezultātiem. Mērķu izpilde ir periodiski jākontrolē. Minimāli tas jāveic vadības pārskates laikā, ko veic ne retāk kā vienu reizi gadā.

6.2. Pienākumu un atbildību sadalījumu

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objektā izstrādāto kārtību, kā tiek noteikti darbinieku pienākumi un atbildības.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo objektā ieviesto kārtību un dokumentus, kuros ir definēti darbinieku pienākumi un atbildība. Detalizētāk var norādīt atbildības par tehnoloģisko procesu drošuma nodrošināšanu un darbības uzraudzību. Tipiski dokumenti, kuros tiek noteikti darbinieku pienākumi un atbildības ir:

- Darba līgumi;
- Amatu apraksti;
- Rīkojumi;
- Vadības sistēmu rokasgrāmatas;
- Darbības procedūras;
- Instrukcijas,

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 131 objekta īpašniekam, valdītājam vai lietotājam jānorīko **atbildīgā persona** – persona (vai personas), kura pārvalda objektu vai iekārtu un kam ir tiesības pieņemt lēmumus par objekta vai iekārtas ekspluatācijas sākšanu, ekspluatāciju (tai skaitā

tehnisko apkopi, atjaunošanu, pārbūvi vai citām izmaiņām ekspluatācijas gaitā) vai ekspluatācijas apturēšanu.

Papildus tam, pildot citu saistošo normatīvo aktu prasības, paaugstinātas bīstamības objektos var būt nepieciešamas norīkot vismaz šādas atbildīgās personas, kuru pienākumi tiešā veidā saistīti arī ar drošības pārvaldību:

- Atbildīgā personu par civilās aizsardzības jautājumiem (MK noteikumi Nr. 563);
- Persona, kas pieņem lēmumu par agrīnās brīdināšanas un informēšanas īstenošanu (MK noteikumi Nr. 563);
- Bīstamo iekārtu apkalpojošais personāls (Likums Par bīstamo iekārtu tehnisko uzraudzību)
- Atbildīgs par spiedieniekārtu kompleksa tehnisko stāvokli, tā drošu lietošanu un apkopi (MK noteikumi Nr. 518; 16.09.2003.)
- Par darbu uzraudzību sprādzienbīstamās darba vietās (MK noteikumi Nr. 300; 10.06.2003.);
- Drošības konsultantu-s (padomnieku-s) bīstamo kravu pārvadājumu jomā (MK noteikumi Nr. 156; 21.02.2006.)
- Atbildīgā persona par darba aizsardzību (Darba aizsardzības likums);
- Nodarbinātie, kuri apmācīti pirmās palīdzības sniegšanā, ugunsdzēsības un nodarbināto evakuācijas pasākumu veikšanā (Darba aizsardzības likums);
- Atbildīgais par ugunsdrošību (Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums).

Nepieciešams norādīt darbiniekus (viņu ieņemamos amatus), kas iesaistīti lielu avāriju likvidācijā, iesaistītā personāla uzdevumus un pienākumus visos organizācijas līmeņos, kā arī šo darbinieku kvalifikāciju un/vai izglītību.

Ieteicams norādīt arī atbildīgos darbiniekus/speciālistus par:

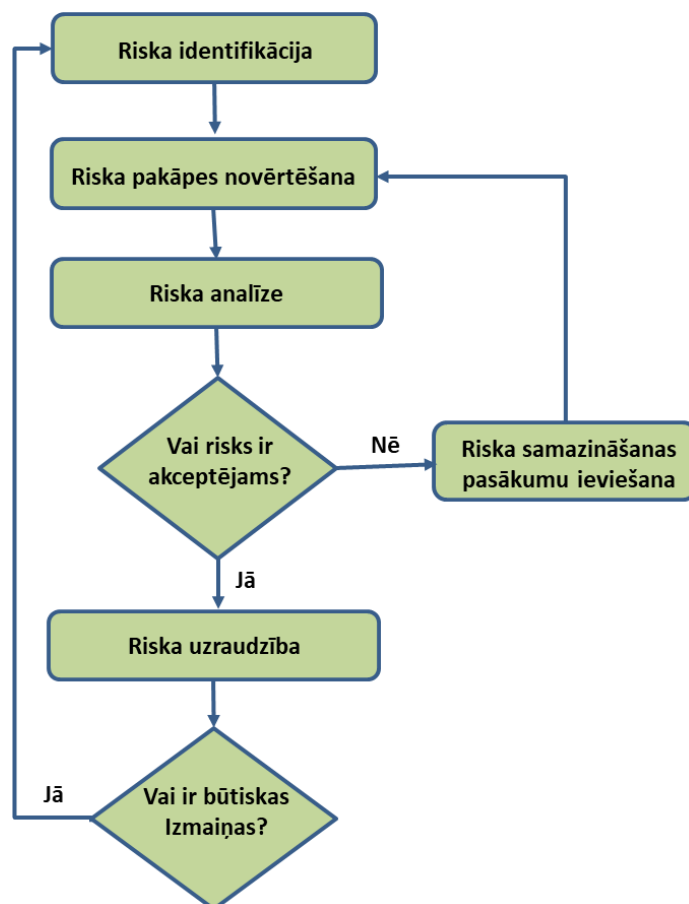
- objekta fizisko drošību,
- darbībām ar bīstamajām ķīmiskajām vielām un maisījumiem, īpaši, ja ir plašs bīstamo vielu sortiments,
- vides aizsardzību, īpaši, ja avārijas gadījumā iespējams būtisks vides piesārņojums.

Ieteicams norādīt arī šo darbinieku kvalifikāciju, īpaši, ja to pieprasa LR normatīvie akti. Rīkojumu sarakstu pievieno atsevišķā DP pielikumā.

6.3. Riska identifikācija un pārvaldība

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objektā izstrādāto kārtību, kā objektā sistemātiski tiek identificēts un novērtēts objekta iekšējais un ārējais risks. Riska novērtējuma rezultāti tiek izmantoti objekta riska līmeņa raksturošanai un lēmumu pieņemšanai par nepieciešamajiem riska samazināšanas pasākumiem.

Šajā DP apakšnodaļā apraksta objektā ieviesto riska pārvaldības kārtību. Riska pārvaldība ir strukturēts ciklisks process, kas sākas ar riska identifikāciju, kam seko riska novērtējums un lēmumu pieņemšana par riska pakāpei atbilstošu riska vadības pasākumu noteikšanu un īstenošanu. Riska pārvaldība veic identificēta rīka pastāvīgu uzraudzību, lai savlaicīgi konstatētu būtiskas izmaiņas riska izpausmēs un veiktu savlaicīgus riska samazināšanas pasākumus.

6.1. attēls. Riska pārvaldības procesa blokshēma

Riska identifikācijas mērķis ir saprast objektā īstenoto tehnoloģisko procesu norises drošumu apdraudējumu, ko var radīt gan iekšēji, gan ārēji riska avoti. Identifikācijas procesā vēlams noteikt apdraudējuma cēloņu, raksturot apdraudējuma izpausmes un esošos preventīvos pasākumus. Riska identifikāciju ieteicams veikt darba grupā, kuras sastāvā ir pieredzējis riska vadības speciālists un tehnoloģiskā procesa norisē un nodrošināšanā iesaistītie speciālisti. Riska identifikācijai un novērtēšanai objekts var piesaistīt ārējus riska ekspertus.

A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektiem, industriālais risks ir jānovērtē skaitliski. Riska pakāpes noteikšanai var tikt pielietotas dažādas skaitliskā riska novērtēšanas metodes, kas apkopotas starptautisko standartu ISO 31000 sērijā. Tipiskākās skaitliskā riska novērtējuma metodes ir:

- Kļūdu loģiskās analīzes metode
- Notikumu loģiskās analīzes metode
- Cēloņu – seku analīzes metode

Ar augstāk minētajām metodēm apraksta avārijas notikuma realizēšanās scenārijus un aprēķina riska scenāriju realizēšanās varbūtības. Arī otra riska komponente – avārijas kaitīgās iedarbības sekas ir jāaprēķina skaitliski.

Riska analīzes posmā ir jāizvērtē iegūtās riska vērtības ar riska akceptējamības kritērijiem. Latvijā akceptējamā riska līmenis juridiski nav noteikts. Starptautiski ir pieņemts par akceptējamā riska līmeni pieņemt individuālo risku $P_{let.} \leq 1 \times 10^{-6}$. Individuālais risks raksturo cilvēka bojāejas

varbūtību gada laikā, tam atrodoties noteiktā ģeogrāfiskā punktā pret riska objektu. Riska novērtējuma rezultātus var pievienot atsevišķā DP pielikumā.

Ja ir pieejama informācija par līdzīgos objektos notikušām avārijām, to analīzi var iekļaut šajā DP apakšnodaļā vai pievienot atsevišķā DP pielikumā.

Ja risks ir augstāks par akceptējamā riska līmeni, tad ir jāveic mērķtiecīgi riska samazināšanas pasākumi. Tie var būt vērsti uz riska avota novēršanu, avārijas iespējamības samazināšanu, avārijas seku apjoma samazināšanu vai avārijas kaitīgās izplatības attālumu samazināšanu. Riska samazināšanas pasākumi var būt noteikti atsevišķā dokumentā vai ietverti TDPS mērķos. Riska samazināšanas pasākumu plānu pievieno atsevišķā DP pielikumā. Pēc riska samazināšanas pasākumu īstenošanas un to efektivitātes novērtēšanas ir pamats pārvērtēt risku.

Ņemot vērā to, ka objekta ekspluatācijas laikā, iekšējie un ārējie riska avoti vai to riska līmeni ietekmējošie faktori var būtiski mainīties, riska situācijas izmaiņas nepieciešams metodiski uzraudzīt. Objektam vajadzētu noteikt atkārtotas riska identifikācijas un novērtēšanas veikšanas biežumu. Vēlams to veikt katru gadu, bet ne retāk kā reizi 3 gados. Prasības riska novērtējumam paskaidrotas vadlīniju 4.2.2. apakšpunktā.

6.4. Darba organizācija un procesu norises kontrole

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot procesu vadības un drošības līmeni. Šī informācija tiek izmantota riska novērtējumos, objekta inspicēšanai, kā arī VPVB izvērtējumos, nosakot nepieciešamos riska samazināšanas papildu pasākumus

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo vai dod norādes uz projekta dokumentāciju, tehnoloģiskajiem reglamentiem, iekšējās kārtības noteikumiem, ekspluatācijas un darba drošības instrukcijām vai citiem iekšējiem dokumentiem, kuros ir noteiktas drošības prasības tehnoloģisko procesu norisei. Instrukcijās ieteicams ņemt vērā MK noteikumu Nr. 749 (10.08.2010.) 2. pielikumā norādītos aspektus.

Šajā DP apakšnodaļā raksturo galveno tehnoloģisko procesu vadības līmeni, norādot procesa kontroles parametrus un drošības līmeni, norādot procesu kontroles un ārējos parametrus, kuri tiek izmantoti procesu drošības sistēmā.

Šajā DP apakšnodaļā īsi apraksta vai dod norādes uz rīcības instrukcijām vai citiem iekšējiem dokumentiem, kuros ir noteiktas darbības noviržu gadījumos. Novirzes tehnoloģisko procesu norisē un kļūdas drošības sistēmas darbībā ir jādokumentē un jāizvērtē. Šajā DP apakšnodaļā apraksta tehnoloģisko procesu noviržu dokumentēšanas un analīzes kārtību.

6.5. Darbības nodrošināšana ar nepieciešamajiem resursiem

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot drošai tehnoloģisko procesu norisei nepieciešamos resursus un kārtību, kā tie tiek nodrošināti un uzturēti. Informāciju izmanto riska novērtējumu veikšanā objekta inspicēšanai, kā arī VPVB izvērtējumos, nosakot nepieciešamos riska samazināšanas papildu pasākumus.

Šajā DP apakšnodaļā raksturo kādi resursi ir nepieciešami, lai spētu nodrošināt drošu tehnoloģisko procesu norisi un rīcības ārkārtas situācijās. Tipiski resursu veidi ir:

- personāls,
- tehnoloģiskās iekārtas un aprīkojums,
- procesu kontroles un vadības aprīkojums,
- drošības aprīkojums,
- individuālie un kolektīvie aizsardzības līdzekļi,
- aprīkojums rīcībā ārkārtas situācijās.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo, kā objektā notiek personāla atlase, apmācība, kvalifikācijas pilnveide un reālās kompetences novērtēšana, dodot norādes uz iekšējiem dokumentiem, kuros tas ir detalizēti noteikts.

DP jānorāda vismaz sekojošu darbinieku kvalifikācija:

- Darba aizsardzības speciālists,
- Ugunsdrošības speciālists,
- Ķīmijas speciālists,
- Drošības konsultants.

Augstāk minēto speciālistu kvalifikācija DP ir jānorāda arī tad, ja tie ir piesaistīti kā ārpalpojuma sniedzēji. Uzņēmumam jāseko savu un piesaistīto speciālistu kvalifikāciju apliecinājošu dokumentu derīguma termiņam.

Vēlams raksturot personāla skaita un kvalifikāciju pietiekamību, lai nodrošinātu drošu procesu norisi. Vēlams Darbinieku teorētisko un praktisko apmācību programmas par drošības pārvaldības jautājumiem, kā arī tehnoloģisko procesu drošības, ugunsdrošības, darba un vides aizsardzības instrukciju sarakstu pievienot atsevišķā DP pielikumā.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo, kā objektā tiek organizētas tehnoloģisko iekārtu, kas veic darbības ar bīstamām ķīmiskām vielām apkopes, pārbaudes un remontu, dodot norādes uz iekšējiem dokumentiem, kuros tas ir detalizēti noteikts. Atsevišķi vēlams aprakstīt iekārtu defektu pieteikšanas un novēršanas kārtību. Vēlams raksturot tehnoloģiskā aprīkojuma izvēles pamatojumu un spēju nodrošināt tehnoloģiskā procesa drošu norisi.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo, kā objektā tiek organizēta procesu vadības aprīkojuma un programmnodrošinājuma pareizas darbības pārbaudes. Vēlams raksturot tehnoloģiskā procesa vadības aprīkojuma izvēles pamatojumu un spēju nodrošināt tehnoloģiskā procesa norises vadību.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo drošības aprīkojuma pārbaūžu veikšanas kārtību. Vēlams raksturot drošības aprīkojuma izvēles pamatojumu un pietiekamību tehnoloģisko procesu drošas ekspluatācijas nodrošināšanai.

Ja objekta drošuma pārvaldības sistēmai svarīgu funkciju nodrošināšanai tiek piesaistīti ārējie komersanti, piemēram, teritorijas apsardzei, šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo to veiktos pakalpojumus un atbildību. Līgumu sarakstu ar citiem komersantiem, ja tādi ir pievieno atsevišķā

DP pielikumā. Šajā sarakstā arī jānorāda, ja bīstamajām iekārtām, ar kurām darbības veic atbildīgā persona, ir cits valdītājs.

6.6. Pārmaiņu vadība

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot kā pārmaiņu nepieciešamības identifikācijas un ieviešanas procesā tiek ņemti vērā drošības apsvērumi un riska izmaiņas.

Šajā DP apakšnodaļā apraksta kārtību, kā objektā plāno un īsteno pārmaiņas. Vēlams norādīt, kā tiek identificēta pārmaiņu nepieciešamība, kā pārmaiņas tiek akceptētas, kā tiek sastādīti un apstiprināti pārmaiņu ieviešanas plāni un kā notiek pārmaiņu ieviešanas kontrole. Ja objektā šie jautājumi ir aprakstīti kādā no vadības sistēmām, Drošības pārskatā dod norādes uz attiecīgo sistēmas dokumentu.

Izmaiņas var būt saistītas ar izmaiņām bīstamo vielu nomenklatūrā, vienlaicīgi uzglabājamā daudzumā, apgrozījumā un izvietojumā, tehnoloģisko procesu norisē, tehnoloģiskajās iekārtās vai to aprīkojumā, darbības organizācijā, resursu nodrošinājumā vai izmaiņām ārējos apstākļos, kas var ietekmēt objekta drošību.

Objektam jāpaskaidro, kā pārmaiņu nepieciešamības noteikšanas un to ieviešanas procesā tiek apsvērti drošības jautājumi, kādos gadījumos tiek veikta riska analīze un kāda ir gala lēmuma pieņemšanas un apstiprināšanas kārtība.

6.7. Gatavība ārkārtas situācijām

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objektā ieviesto kārtību, kā tiek noteikti un uzturēti resursi rīcībā ārkārtas situācijās. Informāciju izmanto objekta Civilās aizsardzības plāna izstrādē un gatavības pilnveidē.

Šajā DP apakšnodaļā apraksta kārtību, kā objektā nosaka nepieciešamos resursus rīcībā ārkārtas situācijās. Resursi var ietvert stacionāro tehnisko aprīkojumu, piemēram, speciālu rezervuāru noplūžu savākšanai, vai pārvietojamus resursus – absorbentus vai bonas. Šajā DP nodaļā nevajag dublēt informāciju par tehnisko un drošības aprīkojumu, kas jau ir aprakstīts vadlīnijās aprakstītajā DP 5. nodaļā.

Šajā DP apakšnodaļā īsi raksturo objektā izveidoto civilās aizsardzības sistēmu un dodot norādes uz objekta Civilās aizsardzības plānu. Īsi raksturo, kā objektā tiek organizēta darbinieku informēšana un apmācība par rīcībā ārkārtas situācijās. Vēlams raksturot resursu izvēles pamatojumu un gatavības pilnveidi, balstoties uz praktiskajās mācībās konstatētajām problēmām. Šajā DP nodaļā nevajag dublēt informāciju no objekta Civilās aizsardzības plāna, ja CA plāns ir aktualizēts un aktualizētā redakcija iesniegta un saskaņota ar VUGD.

Ja objektā ir izveidota iekšējā reaģēšanas un seku likvidēšanas pasākumu veikšanas vienība vai ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas dienests, šajā DP nodaļā sniedz īsu informāciju par tās uzdevumiem un iespējām ārkārtas situāciju pārvaldībā.

6.8. Iekšējā darbības uzraudzība un vadības pārskate

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot objektā ieviesto iekšējās uzraudzības kārtību. Informāciju izmanto komplekso pārbaužu laikā, lai apliecinātu pastāvīgu savu procesu uzraudzību un atbildību drošības prasībām.

Šajā DP apakšnodaļā apraksta objektā ieviesto iekšējās uzraudzības kārtību. Iekšējā uzraudzība var tikt veikta kā periodiskas drošības apgaitas, drošības auditi vai vadības sistēmu iekšējie auditi. Ja šādas darbības ir noteiktas objektā ieviesto vadības sistēmu iekšējo auditu procedūrās, Drošības pārskatā raksturo, kā šajās darbībās tiek iekļauta drošības prasību ievērošanas uzraudzība.

Iekšējās uzraudzības mērķis ir veikt sistemātisku procesu norises uzraudzību, lai nodrošinātu pastāvīgu atbilstību drošības prasībām. Iekšējās uzraudzības aprakstā norāda uzraudzībā iesaistītās personas, uzraudzības aktivitāšu periodiskumu un apjomu, kā arī rezultātu dokumentēšanas un analīzes kārtību.

Šajā DP apakšnodaļā apraksta, kā iekšējā uzraudzības procesā konstatētās neatbilstības tiek analizētas, kā tiek pieņemti neatbilstību novēršanas korektīvie pasākumi un kurš veic korektīvo pasākumu ieviešanas uzraudzību.

Vadības sistēmu ietvaros, vadības pārskati tiek izmantoti, lai objekta augstākās vadības līmenī periodiski izvērtētu objekta darbības rādītājus, mērķu izpildi, procesu norises atbilstību tiem izvirzītajām prasībām, resursu pietiekamību, iekšējo un ārējo ieinteresēto pušu viedokļus, iekšējās un ārējās uzraudzības rezultātus. Vadības pārskata uzdevums ir noteikt tālākās darbības attīstības uzdevumus un noteikt to sasniegšanai nepieciešamos resursus.

Ja objektā ir ieviesta kāda no vadības sistēmām, Drošības pārskatā norāda kādi jautājumi tiek izskatīti, saistībā ar tehnoloģisko procesu norises drošības jautājumiem. Objekti, kuriem nav ieviestas vadības sistēmas var periodiski veikt pašvērtējumu. Ieticamā pašvērtējuma struktūra ietver sekojošu jautājumu apspriešanu:

- MK noteikumu Nr. 131 pieprasītās dokumentācijas statuss;
- objekta drošības sistēmas politika un mērķi;
- pienākumi un atbildības drošības sistēmas darbības nodrošināšanai;
- tehniskās, tehnoloģiskās un citas darba dokumentācijas statuss;
- darbinieku apmācību plānošana un plānu izpilde;
- Rūpniecisko avāriju riska novērtējums;
- valsts pārraudzības institūciju priekšraksti, to izpilde;
- civilās aizsardzības sistēmas darbība;
- notikušu negadījumu analīze, nepieciešamie pilnveidojumi negadījumu atkārtotāšanās nepieļaušana;
- rūpniecisko avāriju riska samazināšanas plāna izpildes novērtējums;
- drošības prasībām atbilstošu pārmaiņu plānošana un īstenošana;
- drošuma prasību uzraudzība.

Pašvērtējuma procesā vēlams iekļaut objekta augstāko vadību un vadošos darbiniekus, kuri plāno, nodrošina un īsteno tehnoloģiskos procesus. Pašvērtējumu ieteicams veikt ne retāk kā reizi gadā.

7. Drošības pārskata sagatavošana, aktualizācija un pieejamība

Informācijas sniegšanas mērķis un pielietojums: raksturot DP sagatavošanas un aktualizācijas kārtību. Informāciju izmanto DP izvērtēšanai, komplekso pārbaužu veikšanai un norādēm par iespējām iepazīties ar drošības pārskatu.

Šajā DP nodaļā sniedz informāciju par DP izstrādē iesaistītajām juridiskajām vai fiziskajām personām un viņu kvalifikāciju. Norāda, kur un kad vai kādā veidā DP ir pieejams sabiedrībai. Sniedz informāciju par to, kur DP tiek uzglabāts un kā tiek nodrošināta DP pieejamība VUGD un citiem operatīvajiem dienestiem. Raksturo DP aktualizācijas un papildināšanas kārtību.

Drošības pārskatu var izstrādāt pats objekts ar saviem resursiem, vai tā izstrādei var tikt piesaistīti ārējie konsultanti. Piesaistot ārējos konsultantus, tie jānorāda šajā DP nodaļā, kurā raksturo arī piesaistīto konsultantu kvalifikāciju.

Drošības pārskatam ir jābūt pieejamam objekta atbildīgajai personai un vadošajiem speciālistiem papīra un/vai elektroniskā veidā. Darbinieki ar Drošības pārskatā iekļauto informāciju var tikt iepazīstināti pastarpināti - iekšējo apmācību un instruktāžu laikā.

Drošības pārskatam un informācijai par bīstamo vielu klātbūtni objektā ir jābūt pieejamam sabiedrībai. Sabiedrības iepazīstināšanai ar DP saturu tiek organizētas speciālas publiskās apspriešanas. Detalizētāka informācija par sākotnēju un atkārtotu publisko apspriešanas organizēšanu sniegta vadlīniju 5.1. nodaļā. Publisko apspriešanu laikā izteiktie vai rakstiski iesniegtie priekšlikumi un komentāri ir jāizvērtē. Ja tie tiek atzīti par pamatotiem, objekta atbildīgā persona veic attiecīgas izmaiņas vai papildinājumus Drošības pārskatā. Objektam ir jānodrošina sabiedrībai iespēja iepazīties ar Drošības pārskatu arī publisko apspriešanu starpposmā. Šim nolūkam ir jāparedz noteikts laiks un vieta, kur sabiedrība var kontrolēti iepazīties ar Drošības pārskatu.

Drošības pārskatam ir jābūt viegli pieejamam VUGD un citiem operatīvajiem dienestiem, kas ierodas uz objektu ārkārtas situāciju pārvaldībai. Viena no iespējām, kā to nodrošināt ir glabāt vienu Drošības pārskata kontrolētu kopiju objekta caurlaides telpās.

Drošības pārskats periodiski ir jāaktualizē. Tas jāveic pie būtiskām izmaiņām izmantojamo bīstamo ķīmisko vielu sarakstā, apjomos, tehnoloģijā vai tehniskajā aprīkojumā. Izmaiņu būtiskums ir raksturots MK noteikumu Nr. 131. 26. punktā. Par būtiskām izmaiņām var klasificēt:

- Jaunu bīstamo ķīmisko vielu izmantošanu;
- Esošo bīstamo ķīmisko vielu izmantošanas apjoma palielināšanu vairāk kā par 10 % no iesniegumā norādītā;
- Esošo tehnoloģisko procesu nomaiņu vai daļēju aizvietošanu;
- Jaunu tehnoloģisko iekārtu uzstādīšanu vai jaunu ēku izmantošanu.

Drošības pārskats ir jāaktualizē ne retāk kā reizi 5 gados arī gadījumos, ja objektā nav veiktas būtiskas izmaiņas.

4.2 Drošības pārskatam pievienojamie pielikumi

Ņemot vērā MK noteikumu Nr. 131 prasības drošības pārskata jāpievieno vismaz šādi pielikumi:

Nr.	Pielikuma nosaukums
1.	Objekta plāns mērogā 1:500 vai 1:1000, kurā norādītas būves, galvenās inženiertehniskās komunikācijas, infrastruktūras un iekārtas. <i>Ja objekta plānu šādā mērogā nav racionāli attēlot, var izvēlēties piemērotāko mērogu.</i>

2.	Objekta atrašanās vietas karte mērogā vismaz 1:10000, kurā norādīts apkārtējo teritoriju zemes izmantošanas veids, apkārtnes ūdensteces un ūdenstilpes, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi, aizsargjoslas, transporta un inženiertīklu maģistrāļu, apkārtējo objektu, sabiedrisko un dzīvojamo ēku apbūves teritoriju izvietojums.
3.	Tehnoloģiskā shēma, kurā norādītas ierīces, kontroliekārtas un mērinstrumenti tehnoloģisko operāciju drošības nodrošināšanai un uzraudzībai. <i>Lai nesabiezīnātu informāciju, var pievienot vairākas shēmas pa prasītās informācijas jomām.</i>
4.	Objekta un galveno ražošanas, uzglabāšanas un citu tehnoloģisko iekārtu, cauruļvadu fotogrāfijas.
5.	Normatīvo aktu (tai skaitā standartu) un informācijas avotu saraksts: <ul style="list-style-type: none"> • kas lietoti, izstrādājot drošības pārskatu; • atsauces uz izmantoto programmatūru un kartogrāfisko materiālu; • uz kuriem pamatojoties projektētas un būvētas objekta tehnoloģiskās iekārtas un būves; • uz kuriem pamatojoties projektētas un būvētas objekta tehnoloģiskās iekārtas un būves, kas paredzētas nevēlama notikuma vai rūpnieciskās avārijas novēršanai vai seku likvidēšanai.
6.	Objektā vai līdzīgos objektos notikušu nevēlamu notikumu vai rūpniecisku avāriju apraksts un analīze, tai skaitā informācija par kļūdām drošības pārvaldības sistēmā vai aizsardzības pasākumu neefektivitāti.
7.	Bīstamo ķīmisko vielu un maisījumu drošības datu lapu kopijas, <i>izņemot gadījumus, kas aprakstīti vadlīniju 3.1. punktā.</i>
8.	Publiskās apspriešanas protokols.
9.	Ilgtermiņa un īstermiņa rūpniecisko avāriju riska samazināšanas pasākumu plāns.
10.	Rīkojumu saraksts par drošības pārvaldības sistēmā iesaistīto darbinieku norīkošanu un norādes par iekšējiem normatīvajiem aktiem, kas nosaka viņu pienākumus un atbildību.
11.	Darbinieku teorētiskās un praktiskās apmācības programmas vai cita atbilstoša dokumentācija.
12.	Informācija par līgumiem ar citiem komersantiem, kas iesaistīti objekta drošības pārvaldības sistēmā.
13.	Tehnoloģisko procesu drošības, ugunsdrošības, darba un vides aizsardzības instrukciju saraksts.
14.	Apziņošanas shēma rūpniecisko avāriju gadījumiem.
15.	Rūpniecisko avāriju riska novērtējums, <i>ja tas sagatavots kā atsevišķs dokuments un nav detalizēti aprakstīts DP tekstā.</i>
16.	Plāni rīcībām bīstamo vielu noplūdes, ugunsgrēka vai citu nevēlamu notikumu gadījumos – <i>ja CA plāns nav aktualizēts un aktualizētā redakcija nav saskaņota ar VUGD.</i>
17.	Objekta rūpniecisko avāriju novēršanas politikas dokuments, <i>ja tas nav iekļauts vai aprakstīts DP tekstā.</i>
18.	Objektā nodrošinātie resursi gatavībai ārkārtas situācijām – <i>ja CA plāns nav aktualizēts un aktualizētā redakcija nav saskaņota ar VUGD.</i>

4.2.1 Papildus informācija objekta plāna sagatavošanai

Drošības pārskatam atsevišķā pielikumā pievieno objekta plānu vai plānus, kuru mērogs 1:500 vai 1:1000, un kurā norāda vismaz:

- būves,
- tehnoloģiskās iekārtas;
- administratīvās ēkas;
- galvenās inženiertehniskās komunikācijas;
- drošības nodrošināšanai svarīgas iekārtas un būves (piemēram, rezerves tilpnes).

Ja objekta plānu šādā mērogā nav racionāli attēlot, var izvēlēties piemērotāko mērogu prasītās informācijas atspoguļošanai.

4.2.2 Riska novērtējumā iekļaujamā informācija

Detalizētas prasības riska novērtējumam ir definētas MK noteikumu Nr. 131 4. pielikumā.

Riska novērtējumā īsi jāapraksta un jāpamato izvēlēta riska novērtēšanas metode, tās principi, izmantotie informācijas avoti, pieņēmumi un riska novērtējuma robežas.

Veicot riska novērtējumus ir jāidentificē visi iekšējie un ārējie riska avoti, kas var izraisīt objektā lielas rūpnieciskās avārijas. Vēlams novērtēt pilnu avāriju spektru, kas var tipiski atgadīties, objektā izmantotajās tehnoloģijās. A kategorijas paaugstinātas bīstamības objektu riska novērtējumi ir jāveic skaitliski. Tas nozīmē, ka gan avārijas notikuma atgadišanās iespējamība, gan avāriju kaitīgās iedarbības sekas ir jānosaka skaitliski.

Avārijas iespējamību, var aprēķināt vai nu avārijas varbūtību (skaitlis no 0 līdz 1) vai atkārtotā biežumu (piemēram, gadījumi/gadā, procentos no veiktajām operācijām u.c.). Avārijas atgadišanās varbūtību aprēķina uz viena gada ilgu ekspozīciju, jeb ekspluatācijas laiku. Nosakot notikumu varbūtības jāņem vērā iespējamie iekšējie un ārējie cēloņi, kas var izraisīt avāriju un drošības aprīkojums, kura uzdevums ir apturēt avārijas eskalāciju.

Avāriju seku izplatību ietekmē dažādi ārējie faktori, piemēram vēja ātrums, vēja virziens, temperatūra u.c. Novērtējot avārijas scenāriju attīstības variantus un iespējamību, jāņem vērā arī seku izplatību ietekmējošo faktoru varbūtība vai atkārtotā biežums. Pie ārējiem riska avotiem ir jāizskata arī dabas katastrofas, kas var apdraudēt objekta drošību.

Avārijas seku novērtējumā jāsniedz informācija par avārijas iedarbības uz cilvēku un vidi veidu, apjomu un izplatību. Avārijas sekas novērtē scenārijiem, kuriem riska novērtējumā noteikta avārijas iespējamība.

Jānosaka kritēriji avārijas seku iedarbības raksturošanai un jāpamato to izvēle. Dažādu iedarbības veidu sekām ieteicams lietot vienotu iedarbības līmeni.

Attiecībā par avārijas seku iedarbību uz cilvēku, jānosaka vismaz teritorija, kurā avārijas gadījumā sagaidāmi tieši draudi cilvēka dzīvībai. Kā robežvērtību cilvēka dzīvības apdraudējumam rūpnieciskā riska novērtēšanas jomā ir pieņemts noteikt pirmā upura līmeni, ko raksturo 1%

letalitāte. 1% letalitātes līmeņa noteikšanai var izmantot sekojošas avāriju kaitīgās iedarbības intensitātes:

- Pārspiediens, kas lielāks par 0,1 bar;
- Siltuma starojums, kas lielāks par 10 kW/m²;
- Ķīmiskās vielas iedarbība atbilstoši funkcijai, kas raksturo cilvēka dzīvībai bīstamu dozu, ņemot vērā vielas koncentrāciju un ekspozīcijas laiku.

Nosakot avāriju seku apjomu un kaitīgās iedarbības izplatības attālumus, ņem vērā ķīmisko vielu izplūdes apjomus, izplūdes ierobežošanas iespējas, reljefu, meteoroloģiskos apstākļus un citus faktorus, kas var samazināt vai palielināt avārijas kaitīgās iedarbības izplatības attālumus.

Avāriju kaitīgās iedarbības izplatības zonas būtiski ietekmē meteoroloģiskie apstākļi. Avārijas seku izplatības novērtējumu ieteicams veikt iekļaujot vismaz nelabvēlīgākos meteoroloģiskos apstākļus un objekta apkārtnē biežāk novērojamos vai vidējos meteoroloģiskos apstākļus. Tipiski par nelabvēlīgākajiem meteoroloģiskajiem apstākļiem tiek uzskatīta stabila atmosfēras (stabilitātes klase F pēc Paskvila skalas) un bezvēja (vēja ātrums līdz 1,5 m/s) situācija. Savukārt par vidējiem meteoroloģiskajiem apstākļiem tiek uzskatīta neitrāla atmosfēras stabilitātes klases D un vēja ātruma 5 m/s. Zinot, ka meteoroloģiskie apstākļi Latvijā ir pietiekami daudzveidīgi, seku aprēķinus vēlams veikt arī pie citiem raksturīgiem apstākļiem, par kuriem ir pieejami ilglaicīgu meteoroloģisko novērojumu dati.

Avāriju seku izplatības novērtēšanai var izmantot datorprogrammas, piemēram:

- ALOHA (ASV Nacionālā okeāna un atmosfēras pārvalde un Vides aizsardzības aģentūra);
- FLACS-EFFECTS (Gexcon, Norvēģija),
- Shell FRED,
- Phast (DNV GL, Norvēģija).

Avārijas seku novērtēšanas datorprogrammas dod iespēju noteikt avārijas sekas atsevišķi katram avārijas scenārijam pie noteiktiem meteoroloģiskajiem apstākļiem, līdz ar to būtiski ir saglabāt saikni starp iegūtajiem seku novērtējuma rezultātiem un identificētajiem avārijas scenārijiem.

Skaitliskā riska aprēķinu atvieglošanai un plašākai rezultātu atspoguļošanai, izmantojamas skaitliskā riska novērtēšanas datorprogrammas, piemēram:

- FLACS-RISKCURVES (Gexcon, Norvēģija);
- Shell Shepherd;
- Safety (DNV GL, Norvēģija).

Skaitliskā riska novērtēšanas datorprogrammas dod iespēju vienlaicīgi apstrādāt lielu skaitu avārijas scenāriju, nosakot katra notikuma un tā ietekmējošo faktoru varbūtību, kā arī avārijas sekas katrā notikumu sakritības variantā. Iegūtie rezultāti raksturo gan potenciālo avāriju seku izplatību, gan iespējamību, ka noteikta līmeņa sekas var apdraudēt noteiktu vietu vai teritoriju paaugstinātas bīstamības objekta apkārtnē.

Riska aprēķina rezultātus ir nepieciešamas attēlot kartogrāfiski. Atbilstoši MK noteikumu Nr. 131 prasībā, riska novērtējumu var veikt novērtējot un raksturojot katru riska komponenti atsevišķi - avāriju kaitīgās iedarbības izplatības zonas un šo avāriju iespējamību. Skaitliskajos riska aprēķinos ieteicams izmantot pasaulē atzītu kompleksu riska līmeņa kritēriju – Individuālo risku, ko

kartogrāfiski attēlo riska izolīniju veidā. Individuālā riska priekšrocība ir spēja kumulatīvi parādīt visu novērtēto riska scenāriju un dažādu avāriju nevēlamās iedarbības seku summāro risku.

Avāriju kaitīgās iedarbības zonās, jāidentificē apbūves teritorijas, jūtīgie objekti – skolas, bērnudārzi un slimnīcas, kā arī citas sabiedriskās ēkas ar lielu cilvēku pulcēšanos. Apdraudētajās zonās jāidentificē arī citi paaugstinātas bīstamības objekti un intensīvi noslogotas transporta maģistrāles.

5 SADARBĪBA AR IEINTERESĒTAJĀM PUSĒM

Informācija par objekta radīto apdraudējumu ārpus objekta teritorijas ir jādara zināma vietējai pašvaldībai, apkārtnes iedzīvotājiem un valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam. Vietējā pašvaldība ir atbildīga par teritorijas izmantošanas plānošanu. Tās uzdevums ir noteikt teritorijas izmantošanas nosacījumus, atbilstoši objekta radītajam apdraudējuma veidam un pakāpei.

Objekta apkārtnes iedzīvotāji ir ieinteresēti zināt apdraudējuma veidu un nozīmību, ko viņu dzīves teritorijā rada paaugstinātas bīstamības objekti. Paaugstinātas bīstamības objektu radītais apdraudējums un tam atbilstoši saimnieciskās darbības aprobežojumi, objekta ekspluatācijas un drošības zonās var samazināt nekustāmā īpašuma vērtību.

Savukārt VUGD šī informācija ir nepieciešama Ārpus objekta civilās aizsardzības plānu izstrādei un gatavības nodrošināšanai apkārtnes iedzīvotāju glābšanai un materiālo vērtību aizsardzībai avārijas situācijās.

5.1 Sabiedrības informēšana

Sabiedrības informēšanas nosacījumi ir noteikti MK noteikumu Nr. 131. IX nodaļā. Sabiedrības informēšana par saimnieciskās darbības ieceri var tikt veikta dažādās ieceres attīstības stadijās. Lai nodrošinātu sabiedrības informēšanu jauna objekta atbildīgajai personai ir jāorganizē publisko apspriešanu pirms Drošības pārskata iesniegšanas Vides pārraudzības valsts birojam, pie nosacījuma, ka informācija par objekta rūpnieciskās avārijas riskiem nav sniegta ietekmes uz vidi novērtējuma un detālplānojuma vai būvniecības ieceres publiskā apspriede.

Esošiem objektiem, kuri savā darbībā izmanto MK noteikumu Nr. 131 noteiktās kvalificējošās bīstamās ķīmiskās vielas un ir sasnieguši bīstamo vielu daudzumus, kas tos padara par paaugstinātas bīstamības objektiem, publiskā apspriede ir jāveic pirms Drošības pārskata iesniegšanas Vides pārraudzības valsts birojam.

MK noteikumu Nr. 131. IX nodaļā ir norādīti nosacījumi pie kādiem ir jāveic atkārtota publiskā apspriede. Šajā nodaļā ir pateikts, ka daļa Drošības pārskatā iekļautās informācijas, atbilstoši normatīvajiem aktiem uzskatāma par ierobežotas pieejamības informāciju. Tādā gadījumā objekta atbildīgā persona papildus izstrādā saīsinātu Drošības pārskatu, kas būtu brīvi pieejams sabiedrībai.

MK noteikumu Nr. 131. IX nodaļā teikts, ka objekta atbildīgajai personai ir jāizstrādā Informatīvais materiāls sabiedrībai, ko saskaņo ar VUGD un pēc tam elektroniski iesniedz Valsts vides dienestam. Objekts sadarbībā ar vietējo pašvaldību nodrošina informatīvā materiāla izplatīšanu visām mājssaimniecībām, skolām, slimnīcām, iestādēm un saimnieciskās darbības objektiem, kas atrodas objekta apdraudētajā teritorijā.

5.2 Teritorijas izmantošanas aprobežojumu noteikšana un ievērošana

Atbilstoši Aizsargjoslu likumam, ap paaugstinātas bīstamības objektiem jānosaka ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas, kurās saimnieciskā darbība jāierobežo ar servitūta tiesībām. Ekspluatācijas aizsargjoslu mērķis ir noteikt teritoriju ārpus paaugstinātas bīstamības objekta, kas tam ir nepieciešama, lai veiktu savu tehnoloģisko iekārtu apkopes un remonta darbus. Savukārt Drošības aizsargjosla ap paaugstinātas bīstamības objektu tiek noteikta ar mērķi nodrošināt drošus attālumus, lai aizsargātu cilvēkus un materiālās vērtības no potenciālie iespējamām

avārijām paaugstinātas bīstamības objektā un, lai aizsargātu paaugstinātas bīstamības objektu no darbībām, kas var apdraudēt tā drošību. Aizsargjoslas ap paaugstinātas bīstamības objektu ir jānofiksē zemes grāmatā.

Vietējās pašvaldības nosaka teritorijas izmantošanas zonējumu un teritorijas izmantošanas aprobežojumus. 2017. gadā Latvijas vides pārvaldības asociācija izstrādāja “Vadlīnijas rūpniecisko avāriju riska objektu izvietošanas minimālo drošības attālumu un teritorijas izmantošanas un apbūves ierobežojumu noteikšanai teritorijas plānošanas dokumentos”, kurās ir apkopotas rekomendācijas, kā noteikt teritorijas aprobežojumus ap paaugstinātas bīstamības objektiem, ņemot vērā starptautiski atzītu akceptējamā riska līmeni.

5.3 Darbības ar potenciālajiem Domino efekta avāriju gadījumiem

Domino efekta avārijas var izraisīt noteiktas intensitātes siltuma starojums un noteikta līmeņa pārspiediens. Tiek pieņemts, ka toksiskas iedarbības avārijas nerada domino efekta avārijas blakus esošajos objektos. Profesionālajā literatūrā ir pieņemts, ka domino efekta avārijas var izraisīt siltuma starojums ar intensitāti $\geq 8 \text{ kW/m}^2$ un pārspiediens, kas ir $\geq 0,1 \text{ bar}$.

Ja riska aprēķini uzrāda, ka objekts var izraisīt Domino efekta avāriju kādā vai vairākos tuvumā esošos objektos, ir jāveic pamatavāriju riska scenāriju, kas var izraisīt Domino efekta avāriju papildus analīze. Šīs analīzes mērķis ir noskaidrot Domino efekta avārijas iespējamību un vēlams to salīdzināt ar akceptējamā riska kritērijiem. Gadījumos, ja Domino efekta avārijas iespējamība ir nepieļaujami augsta, ir jānovērtē riska samazināšanas iespējas. Tās var būt vērstas uz avārijas iespējamības vai avārijas kaitīgās iedarbības attālumu samazināšanu.

Objekta atbildīgā persona par Domino efekta draudiem informē potenciāli apdraudētos objektus un saskaņo avāriju apziņošanas kārtību, kā arī vienojas par drošības pasākumiem, kas būtu jāievēro apdraudētajam objektam, saņemot brīdinājumu par avāriju vai tās draudiem. Par Domino efekta draudiem būtu vēlams informēt arī VUGD un vietējo pašvaldību.

Ja objekts saņem informāciju no tuvumā esošā paaugstinātas bīstamības objekta par to, ka tajā iespējamās avārijas var izraisīt Domino efekta avārijas eskalāciju, objekta atbildīgā persona saskaņo Domino efekta avārijas izraisošā objekta avāriju apziņošanas kārtību, kā arī vienojas par drošības pasākumiem, kas būtu jāievēro objektam, saņemot brīdinājumu par avāriju vai tās draudiem. Objekta atbildīgā persona izvērtē iespējas samazināt Domino efekta avārijas eskalāciju no saimnieciskās darbības objekta teritorijā un iespējas ierobežot Domino efekta avārijas radīto kaitīgo iedarbību uz objekta tehnoloģiskajām iekārtām.